

IZ SVETA TIŠINE

Zveza društev gluhih in naglušnih Slovenije

► **Leto 2021 – najuspešnejše doslej**

► **Vodenje Fiha zaupano Borutu Severju**

► **62.a – od prepovedi do ustave**

► **Skrb za osebe z izgubo sluha v do vmovih za starejše**

Izdajatelj:

Zveza društev gluhih in naglušnih Slovenije
Drenikova 24, Ljubljana
telefon: 01/500 15 00
telefaks: 01/500 15 22

Spletna stran:

www.zveza-gns.si

Urednik:

Anton Petrič

Naslov uredništva:

urednistvo@zveza-gns.si

Uredniški odbor:

Valerija Škof, Darja Pajk, Valentin Jenko

Jezični pregled:

Barbara Perc

Oblikovanje: Artmedia

Tisk: Tiskarna DTP

Uredništvo si pridržuje pravico do objave, neobjave, krajšanja ali delne objave nenaročenih prispevkov v skladu s poslanstvom in prostorskimi možnostmi glasila. Mnenja in stališča avtorjev prispevkov ne izražajo nujno mnenja in stališča uredništva ter Zveze društev gluhih in naglušnih Slovenije. Nenaročenih besedil in fotografij ne vračamo. Ponatis celote ali posameznih delov je dovoljen le s pisnim privoljenjem uredništva. Anonimnih prispevkov oziroma prispevkov, ki žalijo čast drugih, ne objavljamo. Glasilo je brezplačno in v javnem interesu, zato na podlagi 8. točke 26. člena Zakona o davku na dodano vrednost (Uradni list Republike Slovenije št. 89/98) ni zavezano plačilu davka na dodano vrednost. Izhaja v nakladi 3.700 izvodov.

Fotografija na naslovnici:

Ob podelitvi priznanj na dogodku Osti jarej; Cveto Uršič, Mladen Veršič in Boro Štrumbelj; Foto: Sportida

Izdajo in tisk glasila sofinancirata Fundacija za financiranje invalidskih in humanitarnih organizacij v Republiki Sloveniji (FIHO) ter Ministrstvo za kulturo.
Stališča Zveze društev gluhih in naglušnih Slovenije ne izražajo stališč FIHA.

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA KULTURO

OBVESTILO UREDNIŠKEGA ODBORA

Leto 2021 bo v zgodovino oseb z izgubo sluha zapisano z zlatimi črkami, saj smo v ustavo vpisali slovenski znakovni jezik in jezik gluhoslepih. Zgodovinsko gledano je to eden največjih in najpomembnejših dosežkov Zveze društev gluhih in naglušnih Slovenije. Na dan uveljavitve 62.a člena ustave so bile osebam z izgubo sluha dovoljene sanje, da se bo znakovni jezik pospešeno razvijal naprej in dosegel obseg kretenj, primerljiv s knjižnim jezikom.

Na posebnem kulturnem dogodku Zveze društev gluhih in naglušnih Slovenije konec decembra, imenovanem Osti jarej, je bila premierno uprizorjena predstava z naslovom Decibel-ga. V njej so prvič skupaj nastopili gluhi, naglušni in slišiči. S tem prvencem je reprezentativna invalidska organizacija za osebe z izgubo sluha želela pokazati, da je dostopnost možno doseči na vseh področjih življenja. Posebnih ovacij in občudovanja so bili deležni slišiči igralci, ki so se za to priložnost naučili znakovnega jezika, gluhi pa so na odru naravnost blesteli.

Glasilo Iz sveta tišine prispeva h kulturni istovetnosti in zgodovini gluhih, naglušnih, gluhoslepih ter oseb s polževim vsadkom, zato so vsi prispevki zelo pomembni.

Vabimo vas, da glasilo soustvarjate z nami. Prispevke s priloženimi fotografijami pošljite na e-naslov: urednistvo@zveza-gns.si.

Če se vam zdi glasilo zanimivo in ga želite prejemati brezplačno, nam pišite na e-naslov: urednistvo@zveza-gns.si ali svoje ime, priimek in naslov sporočite na: Zveza društev gluhih in naglušnih Slovenije, Drenikova 24, 1000 Ljubljana. Glasilo Iz sveta tišine je dosegljivo tudi na spletu: www.zveza-gns.si. ●

Uredništvo

NAVODILO AVTORJEM

Besedilne datoteke

Besedila naj bodo napisana v računalniškem programu Word. Besedila, poslana v programu PDF, ali skenirana besedila, bomo zavrnil, z izjemo vabil, diplom, dopisov, priznanj itd.

Slikovne priloge

Pri fotografiranju je za objavo dobre fotografije treba upoštevati naslednje nastavitve na posameznih napravah: če so digitalne fotografije narejene s fotoaparatom, izberite nastavev kakovosti slike HQ (3072 x 2304) ali SHQ (3072 x 2304).

Nekateri profesionalni fotoaparati imajo za nastavev kakovosti slike črko L (Large). Tovrstne fotografije so običajno v formatu jpg, kar ustreza zahtevam glasila. Če pošiljate skenirane predloge, resolucijo (kakovost slike) nastavite na 300 dpi, širina pa naj bo vsaj trinajst centimetrov. Tako skenirano predlogo shranite v formatu jpg. Če nimate kakovostnega optičnega bralnika, priporočamo, da nam v uredništvo pošljete izvorno predlogo. Fotografije, ki ste jih naložili s svetovnega spleta, naj imajo ločljivost vsaj 1200 x 900 točk, datoteka pa naj bo velika vsaj 440 KB.

Fotografije ne smejo biti prilepljene v dokument, ampak jih pripnite k elektronski pošti. Fotografije in besedila, ki ne ustrezajo navodilom, bomo zavrnil ali jih objavili brez fotografij. ●

Uvodnik

Anton Petrič, urednik

Petindvajsetega februarja obeležujemo mednarodni dan polževega vsadka. Na ta dan leta 1957 sta francoska zdravnik André Djourno in Charles Eyriès prvič z električnimi impulzi spodbudila slušni živec, enaindvajset let pozneje pa je dr. Graeme Clark izvedel prvi operativni poseg z vstavitvijo polževega vsadka. Od leta 1972 jih vstavlja v sedemdesetih državah po svetu. Danes ta izjemna tehnologija predstavlja pomemben napredek v življenju oseb s težko okvaro sluha in lajša življenje okrog pol milijona uporabnikom. V ljubljanskem kliničnem centru so odraslemu gluhemu polžev vsadek prvič uspešno vsadili spomladi 1996. Od leta 2007 poseg izvajajo tudi na mariborski kliniki. Do sedaj je ta revolucionarni medicinsko-tehnični pripomoček v Sloveniji prejelo že več kot 480 oseb.

V Narodni galeriji bodo pripravili razstavo gluhega kiparja Ivana Štreklja, ki se je šolal pri velikih imenih slovenskega kiparstva, a ni najbolj znan. Od Zveze društev gluhih in naglušnih Slovenije so v trajno last prejeli nekaj njegovih del in prepričani so, da ga je vredno predstaviti.

Člani Fundacije za financiranje invalidskih in humanitarnih organizacij so na redni seji sveta januarja letos za novega direktorja imenovali Boruta Severja. Sever, ki je pred tem vodil Nacionalni svet invalidskih organizacij Slovenije, je dobil večino glasov 23-članskega sveta. Za kandidaturu se je odločil na pobudo mnogih organizacij, naj s strokovnim znanjem in iz-

kušnjami prevzame fundacijo, saj so programi, ki jih le-ta financira, življenjskega pomena za mnoge invalide.

Januarja so na Slovenski akademiji znanosti in umetnosti v sodelovanju z Zvezo društev gluhih in naglušnih Slovenije izbrali kretnjo leta in prvič se je zgodilo, da je bila ta enaka besedi leta – PCT. Za osebe z izgubo sluha ima kratica dvojni pomen, saj predstavlja začetnice priimkov velikih mož slovenske literature Prešerna, Cankarja in Trubarja, katerih obraze smo uporabili v kampanji za promocijo slovenskega znakovnega jezika, ki je lani dobil prostor v slovenski ustavi.

Zveza društev gluhih in naglušnih Slovenije je decembra lani predstavila dokumentarni film s pomenljivim naslovom 62.a., imenovan po členu ustave, ki opredeljuje uporabo slovenskega znakovnega jezika in jezika gluhoslepih. Avtorja Tina Grošelj in Marko Kumer Murč v filmu razkrivata pretresljive usode gluhih, ki so zaradi prepovedi uporabe znakovnega jezika utrpeli nepopravljive posledice. Prepoved so leta 1880 uveljavili nekateri strokovnjaki, ki so bili prepričani, da je za gluhe bolje, da se učijo govora in poslušanja.

Zaživela je stand up komedija Decibel-ga, v kateri prvič skupaj nastopajo gluhi in slišči igralci, predvajan pa je bil tudi glasbeni videospot Verjemi vase ljubljanskega reperja Ževže, ki je v celoti dostopen ljudem z izgubo sluha. ●

S sekretarjeve mize

»Pogumno in odločno skočim v tolmine svojih globin.«

Darja Fišer

Duševno zdravje oseb z izgubo sluha

RehaCenter Sluh nadaljuje oza-veščanje o izzivih, s katerimi se soočajo osebe z izgubo sluha. Predavanja, delavnice in številne aktivnosti so usmerjene k vsem skupinam oseb z izgubo sluha na področju duševnega zdravja. ●

Spletni predavanja Poskrbimo za dobro počutje in Trening za možgane

Daša Peperko nadaljuje s spletnimi predavanji in delavnicami na področju duševnega zdravja. Vabimo vas, da si jih ogledate na spletnih straneh Zveze društev gluhih in naglušnih Slovenije. ●

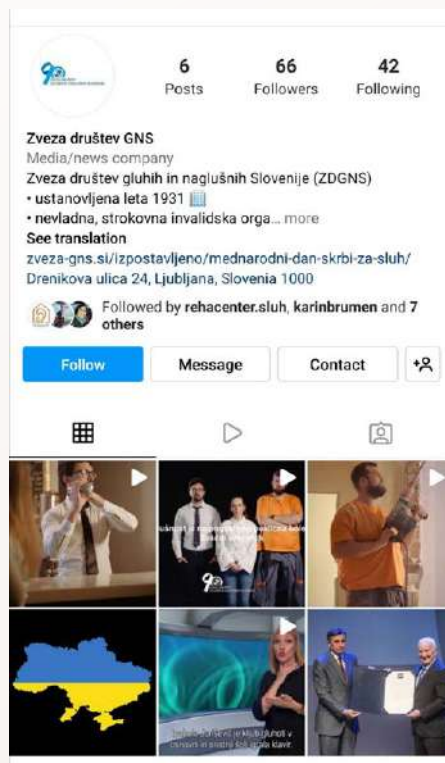
Skupina za samopomoč za osebe s tinitusom

Za osebe, ki se soočajo z izzivi izgube sluha ali s težavami, povezanimi s sluhom, so skupine za samopomoč zelo pomembne. Vse, ki imajo tovrstne težave, in njihove svojce vabimo, da se za dodatne

informacije obrnejo na RehaCenter Sluh na Zvezi društev gluhih in naglušnih Slovenije. ●

Instagram profil Zveze društev gluhih in naglušnih Slovenije

Zveza društev gluhih in naglušnih Slovenije je ustvarila profil na Instagramu, kjer bomo s pomočjo tehnologije omogočili večjo dostopnost do informacij. Vabljeni, da nas spremljate tudi tam. ●

Resolucija o nacionalnem programu za kulturo 2022–2029

Opozarjali smo, da je v nacionalni program za kulturo treba vnesti tudi novi ustavni člen 62.a, ko

je bil program objavljen, pa smo opazili, da tega niso storili, zato bomo predstavnike Ministrstva za kulturo skušali prepričati, naj to popravijo. ●

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA KULTURO

Sodelovanje Zveze društev gluhih in naglušnih Slovenije s Komisijo za preprečevanje korupcije

Zveza društev gluhih in naglušnih Slovenije je zaupanja vreden partner pri doseganju boljše dostopnosti za osebe z izgubo sluha, zato smo veseli dobrega sodelovanja s Komisijo za preprečevanje korupcije. Nekaterne njihove vsebine so dostopne tudi s tolmačem in s podnapisi, zato vas vabim, da si ogledate njihovo spletno stran. ●

REPUBLIKA SLOVENIJA
KOMISIJA ZA
PREPREČEVANJE
KORUPCIJE
INTEGRITETA | ODGOVORNOST | TRANSPARENTNOST

Sprejem pri državnem sekretarju in direktorici Direktorata za invalide na Ministrstvu za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti

Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti smo opozorili na številne pereče probleme v zvezi z našimi uporabniki, kot so komunikacijski dodatek, tehnični pripomočki, prijaznejše bivanje gluhih in nag-

lušnih ter kasneje oglušelih v domovih za starejše, pravice otrok, spremembe na področju invalidskega varstva, telesne okvare ter mnoge odprte zakonske določbe. ●

Projekt Varni in enaki v naravnih in drugih nesrečah

Zveza društev gluhih in naglušnih Slovenije aktivno sodeluje v projektu Ministrstva za obrambo Varni in enaki v naravnih in drugih nesrečah, s katerim želimo izboljšati varnost in informiranje oseb z izgubo sluha v naravnih ter drugih nesrečah. ●

Vabilo na virtualno srečanje z Inkubatorjem Sežana; foto: RehaCenter Sluh

Podjetniško podporno okolje za gluhe in naglušne

Zveza društev gluhih in naglušnih Slovenije v sodelovanju s strokovnjaki Inkubatorja Sežana nudi strokovno podporo in ideje za realizacijo projektov na področju podjetništva. Več informacij o tem je na voljo v RehaCentru Sluh. ●

Sodelovanje Zveze društev gluhih in naglušnih Slovenije z Zvezo Lions klubov Slovenije

V sodelovanju z Zvezo Lions klubov Slovenije smo predstavili iz-

zive, s katerimi se soočajo osebe z izgubo sluha, ter delo društev gluhih in naglušnih na lokalnem nivoju za medsebojno sodelovanje in povezovanje. ●

Kretnja leta 2021 je PCT; foto: Spletna TV

Kretnja leta 2021 je PCT

Prejeli smo 25 predlogov za kretnjo leta 2021. V ožji izbor so se uvrstili anticepilec, test, maska, protest, PCT, RehaCenter, I love you in 62.a. Največ glasov je prejela kretnja PCT. Leta 2019 je bila izbrana kretnja ustava, leta 2020 pa koronavirus. ●

Sklep Fundacije za financiranje invalidskih in humanitarnih organizacij za leto 2022

Zveza društev gluhih in naglušnih Slovenije se vsako leto prijavi na razpis Fundacije za financiranje invalidskih in humanitarnih organizacij. Sklep za leto 2022 smo že prejeli ter si zagotovili sredstva za nadaljnje delo. Hvala sodelavcem v društvih in na zvezi, da so pravočasno oddali zahtevane dokumente. ●

Poročilo za Ministrstvo za kulturo za leto 2021

Zveza društev gluhih in naglušnih Slovenije je Ministrstvu za kulturo v roku in z ustreznimi dokazili poslala poročilo o realizaciji projektov. Hvala strokovnim sodelavcem za uspešno realizacijo. ●

Naslovnica brošure »Lahko berljiva Ustava RS«; foto: Sožitje

Ustava Republike Slovenije v lahko berljivi tehniki in v znakovnem jeziku

Državni zbor je izdal posebno prilagojeno ustavo v znakovnem jeziku, ki ima poseben čar, saj je v njej tudi novi člen 62.a, ki govori o znakovnem jeziku in jeziku gluhoslepkih. ●

Sodelovanje Zveze društev gluhih in naglušnih Slovenije s Filmoteko

Zveza društev gluhih in naglušnih Slovenije strokovno podpira Filmoteko, ki s podnapisi opremlja številne slovenske filme. ●

Iz videoposnetka priredbe pesmi »Tople oči« Nine Pušlar; foto: Spletna TV

Dan maternega jezika – pesem Tople oči v slovenskem znakovnem jeziku

Ob dnevu maternega jezika smo na Zvezi društev gluhih in naglušnih Slovenije v znakovni jezik priredili priljubljeno pesem Nine Pušlar Tople oči. Valerija Škof se je s priredbo znova izkazala. Njenih priredb smo vedno veseli. ●

LETO 2021 – NAJUSPEŠNEJŠE DOSLEJ

Mag. Tina Grošelj

Leto 2021 bo v zgodovini zapisa-
no kot leto, ko je svetovno popula-
cijo prizadel novi koronavirus. Zato
ne preseneča, da so ljudje pri glasov-
vanju za kretnjo leta največ glasov
namenili kraticam PCT, prebolel, cepljen in testiran,
ki so bile najpogosteje uporabljene besede, pred-
vsem pa je njihov pomen zaznamoval javno življenje.

Iz razglasitve besede leta 2021 v SAZU; foto: Spletna TV

V zgodovini oseb z izgubo sluha bo leto 2021 zapi-
sano z zlatimi črkami, saj sta bila slovenski znakovni
jezik in jezik gluhoslepih vpisana v ustavo. Zgodo-
vinsko gledano je to verjetno eden največjih in naj-
bolj pomembnih dosežkov Zveze društev gluhih in
naglušnih Slovenije.

Podleitev priznanja ZDGNS s strani predsednika
Republike Slovenije; foto: Sportida

Na dan uveljavitve 62.a člena ustave so bile ose-
bam z izgubo sluha dovoljene sanje, da se bo znakov-
ni jezik pospešeno razvijal naprej in dosegel obseg
kretenj, primerljiv s knjižnim jezikom. Obeta se raz-
pis Ministrstva za kulturo, ki bo odslej finančno pod-
piralo nadaljnje delo, ki ga od leta 1979 izvaja Zveza

društev gluhih in naglušnih Slovenije. V vseh teh le-
tih je bilo razvitih 21.000 kretenj, kar je pomemben
dosežek. Vseeno pa manjkajo kretnje s številnih stro-
kovnih področij ter iz vsakdanje rabe, saj, na primer,
nimamo kretenj za pilates, raviole, samodisciplino
in magnetno resonanco. Zato smo izvedli kampanjo

Slovar | Kviz

Vnesite iskano besedo ali besedno zvezo...

Najdi

N način 1: Vnesite iskano besedo
ali besedno zvezo v polje zgoraj

Tematski sklopi

Slovenščina	Učni primeri-SZJ	Besedne zveze	Horoskop
10	6	14	2
Učni primer - mednarodna kretnja	Računalništvo	Stroji	ABECEDA
9	13	4	27
Sporazumevanje	Osebe	Živali	Družbena ureditev, politika
Prikaz aplikacije ZDGNS Slovar SZJ; foto: ZDGNS			
			143

Doniraj odstotek dohodnine Zvezi društev gluhih in
naglušnih Slovenije in prispevaj za nadaljnji razvoj
slovenskega znakovnega jezika.

Junija na Televizijo Slovenija prihaja novi doku-
mentarni film 62.a – od prepovedi do vpisa v usta-
vo, ki je nastal v produkciji Zveze društev gluhih in
naglušnih Slovenije. V njem sta avtorja Tina Grošelj
in Marko Kumer Murč orisala zgodovino slovenskega
znakovnega jezika. Film prikaže potek izobraževanja
gluhih otrok v času prepovedi njegove uporabe, kaz-
ni, ki so jih bili deležni, če so kršili odločitev sliš-
ečih surdopedagogov, ter s pripovedjo nastopajočih od-
kriva posledice te prepovedi za jezikovno manjšino.
Nad njimi se je dejansko izvajal jezikovni genocid in
vzpostavljeni so bili vsi pogoji, da v takšnih okoliš-
činah izumre edini jezik, s katerim se pri nas sporazu-
meva okrog 1500 gluhih oseb.

Ko so gluhi dijaki v Ljubljani prvega septembra la-
ni ostali brez tolmača v rednih šolah, se je pokazala

še ena pomanjkljivost v sistemu. Dijaki so bili upravičeno šokirani, predvsem pa znova postavljeni v položaj, v katerem niso imeli enakih možnosti. Veseli smo, da so šole hitro pristopile k reševanju težave in aktivirale tolmače iz Združenja tolmačev za slovenski znakovni jezik. Zdaj dijaki sami naročajo tolmača,

stroške pa šole uveljavljajo na Ministrstvu za šolstvo.

Slovenska ustava oziroma osebna izkaznica naše samostojne države je decembra obeležila trideset let. Lahko bi ji rekli tudi potni list za mednarodne povezave, Evropsko unijo in Organizacijo združenih narodov. Doslej je bilo uveljavljenih enajst dopolnitev ustave, zadnja s členom 62.a. Na Zvezi društev gluhih in naglušnih Slovenije, ki je bila pobudnica ustavne dopolnitve, so o tej zgodovinsko pomembni zmagi za uporabnike z javnostmi komunicirali s sloganom Tudi to je slovenščina. S plakatov na mestnih ulicah so jo sporočali trije velikani slovenskega jezika: Primož Trubar, France Prešeren in Ivan Cankar. Njihovo likovno podobo je oblikoval ilustrator David Krančan, idejno zasnovo kampanje pa je zasnoval kreativni direktor Agencije 101 Jure Korenč.

Temeljno sporočilo, ki ga je reprezentativna organizacija za gluhe, naglušne, osebe s polževim vsadkom in gluhoslepe razširjala vse leto, je bila dostopnost v vseh sferah življenja. Da je lahko dostopna tudi glasba, smo pokazali s skladbo Tople oči, ki je postala zvočna kulisa zgodovinskega vpisa slovenskega znakovnega jezika in jezika gluhoslepih v ustavo. Izvajalka Nina Pušlar je po dolgih letih združila moči z Uršo in Matjažem Vlašičem, pesmi pa ne manjka več veliko do magične meje milijona ogledov na spletnem kanalu YouTube. Avtorja scenarija reper Ževža in Emina Gazibera ter režiser Ludvik Rodič so naredili še korak naprej od zvočne kulise in ustvarili prvi videospot, ki v ospredje postavlja znakovni jezik, ogledate pa si ga lahko na spletu ali na televiziji.

Objavili smo ga na dan slovenskega znakovnega jezika in s kampanjo Verjemi vase dosegli najboljši medijski odziv vseh časov, saj so nam svoj dragoceni prostor namenili skoraj vsi slovenski mediji.

Tudi himna Evropske unije je postala dostopna v znakovnem jeziku in zdaj lahko vsi uživamo v fantastični Odi radosti Johanna Christopa Friedricha Schillerja.

Najboljši gluhi teniški igralec Marino Kegl je na evropskem prvenstvu gluhih v tenisu osvojil tretje mesto, kar je pomemben dosežek.

Marino Kegl; foto: Spletna TV

Vrhunec leta 2021 je bil zagotovo kulturni dogodek Osti jarej, ki po prepričanju nekaterih pomeni ostani mlad. Ogledali smo si igro Decibel-ga, v kateri so prvič združili moči slišči komiki in gluhi igralci. Nepredstavljivo je postalo možno, saj so se slišči naučili znakovnega jezika in z njim ustvarili predstavo, dostopno tako gluhim kot sliščim. Sedemdeset minut igre v znakovnem jeziku je svojevrsten pojav in vrhunski dosežek. Predstavo si bo v prihodnje še možno ogledati.

Iz dogodka Osti jarej; foto: Sportida

Ogledali smo si tudi gledališki predstavi režiserke Lade Orešnik, ki je v letu 2021 s skupino Tihe stopinje.

Gledališka predstava »Deček iz džungle« skupine Tihe stopinje; foto: Spletna TV

nje postavila na oder Dečka iz Džungle ter Zgodbe iz življenja.

S pomočjo dr. Ajde Pfiffer, ki je za našo televizijo posnela vodeno meditacijo v znakovnem jeziku, smo le-to naredili dostopno tudi za osebe z izgubo sluha. Gre za posnetek, ki si ga lahko zavrtite večkrat, saj redna meditacija blagodejno vpliva na počutje.

Voditeljica Ajda Pfiffer v oddaji meditacije v znakovnem jeziku; foto: Spletna TV

Spletna TV je pripravila samostojno serijo Migaj z nami, s katero smo gledalce v šestih delih spodbujali h gibanju, saj lahko zagotovimo, da se bodo z rednim gibanjem in z uravnoteženo prehrano bolje počutili. Na našem kanalu so na voljo tudi vaje za dihanje, za dobro držo, za preprečevanje bolečin v križu, vaje za raztezanje, vaje za moč ter intenzivni trening Boot Camp. To je nagrada Spletne TV za vse, ki se želijo počutiti bolje. Vse, kar morajo storiti, je redno izvajanje vadbe.

Izvedli smo petindvajset spletnih seminarjev, na katerih smo obravnavali različne teme in predstavili zgodbe uporabnikov, strokovnjaki pa so podali uporabne informacije o razpoložljivih rešitvah in storitvah za osebe z izgubo sluha. Posnetke predavanj si lahko ogledate na www.spletnatv.si. Ugotovili smo, da preveč ljudi trpi za tinitusom, da je naglušnost najbolj pogosta poklicna bolezen in da je pozitivno razmišljanje zelo pomembno.

Na seminarju o tinitusu smo predstavili zgodbe ljudi s tinitusom in vedenjsko-kognitivno terapijo. Gre za edino znanstveno potrjeno metodo, ki bolnika nauči živeti z nadležnim zvokom, ki nikoli ne

RehaCenter Sluh

Samopomočna skupina oseb s tinitusom

Torek, 15.3., ob 17. uri

Skupina poteka enkrat mesečno preko spleta.

Prijave zbiramo do ponedeljka, 14.3., do 12. ure.

v Eden izmed številnih spletnih seminarjev

RehaCentra Sluh; foto: RehaCenter Sluh

ZDGNŠ

Pogovor
Izmenjava izkušenj
Pridobivanje in izmenjava informacij
Laganje tinitus
Medsebojna podpora
Pomoč in sodelovanje

utihne. Nekateri bolniki so opisali druge metode, ki blažijo učinke nadležnega zvoka, na primer terapijo z maskirnimi zvoki Notch, drugi pa so povedali, da jim pomaga meditacija. Pomembno je predvsem, da opravijo specialistični pregled, kjer se ugotovi vzrok za tinitus, strokovnjaki pa poudarjajo, da ga je treba ugotoviti v prvih treh mesecih od pojava zvonjenja v ušesih.

dr. Metoda Dodič Fikfak; foto: Zdravstveni portal

Povsod po svetu naglušnost spada med najpogostejše poklicne bolezni, pri nas pa poklicnih bolezni ne odkrivamo že 30 let, je povedala predstojnica Kliničnega inštituta za medicino dela, prometa in športa prof. dr. Metoda Dodič Fikfak. Čeprav je Slovenija podpisnica mednarodne konvencije o odškodnini za poklicne bolezni in delavci plačujejo obvezno pokojninsko in invalidsko ter zdravstveno zavarovanje za primer poklicne bolezni ter poškodbe pri delu, ko po desetletjih dela v hrupnem okolju postanejo naglušni, niso upravičeni do odškodnine, ampak zgolj do slušnega aparata. O tem smo obširno poročali v naših medijih in bili slišani, saj je maja lani triinštirideset poslancev v državni zbor vložilo Predlog spremembe Zakona o pokojninskem in invalidskem zavarovanju 2, ki bi omogočil vzpostavitev priznavanja poklicnih bolezni pri nas. Da je področje pomembno urediti, pričajo statistike. Glede na ureditev v razvitih državah je med prejemniki invalidskih pokojnin od 20 do 25 odstotkov takih, ki imajo priznano poklicno bolezen in v praksi posledično prejemajo tudi več denarja. Pri nas je lani od 76.000 invalidskih upokojujencev takšno pokojnino prejemalo zgolj 191 oseb.

Opozarjali smo, da če zaznamo poslabšanje sluha, moramo vzrok zanj nemudoma preveriti pri specialistu. Tako ostanemo na pravi poti za ohranitev kakovosti in načina življenja. Splošen nasvet je, da slušnih pripomočkov ne kupujemo na spletu, temveč izkoristimo zdravstveno zavarovanje. Tako bomo zagotovo dobili kakovosten slušni aparat. Naslednji korak je spoznavanje s tehničnimi pripomočki, ki so ključni za lažje življenje z izgubo sluha. Ministrstvo

Tehnični pripomočki za osebe z okvaro sluha; foto: Spletna TV

za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti jih subvencionira v višini 85 odstotkov, gluhih in naglušnim z najmanj 80-odstotno izgubo sluha po Fowlerju ter gluhoslepim pa v celoti. Seznam vseh tehničnih pripomočkov je na spletu, obsega pa različne pripomočke, ki jih gluhi in naglušni potrebujejo za premostitev komunikacijskih ovir ter za varno in samostojno življenje: https://www.gov.si/assets/ministrstva/MDDSZ/Invalidi/lista_tehnicnih_pripomočkov.pdf. Osebe z izgubo sluha si lahko tehnične pripomočke in novosti ogledajo tudi v Trgovini Sluh pri Zvezi društev gluhih in naglušnih Slovenije, kjer je zaživel center tehničnih pripomočkov. Pripomočke lahko preizkusijo, kupijo ali dobijo nasvet, kako se uporabljajo.

Zelo odmevna je bila tudi kampanja ob dnevu oza-veščanja o sluhu, v kateri smo v sodelovanju z Jurijem Zrnecem in Gajo Prestor opozorili na skrb za sluh, saj ta ni samoumeven. Že sedem minut in pol sedenja ob glasnem zvočniku je dovolj, da ga lahko trajno poškodujemo, saj je hrup tihi uničevalec sluha in celo šolski hodniki so lahko razlog za trajno okvaro. Po podatkih Svetovne zdravstvene organizacije ima 34 milijonov otrok po svetu slušne težave in kar 37 odstotkov teh otrok ponavlja vsaj en razred v šoli. Napovedi so še bolj šokantne: kar 1,1 milijarde mla-

Svetovanje uporabnikom v trgovini Reha Center Sluh; foto: RehaCenter Sluh

dih, starih od 12 do 35 let, je v nevarnosti, da si zaradi hrupa v vsakdanjem življenju trajno poškoduje sluh, Svetovna zdravstvena organizacija pa napoveduje, da bo do leta 2030 na svetu več kot 630 milijonov ljudi z okvaro sluha. Zato smo z obširnimi komuniciranjem, z videospoti ter s strokovnim seminarjem nagovorili javnost, z željo, da v vsakdanjem življenju ravna preventivno in zaščitni svoj sluh, ki je neprecenljiv.

Gaja Pector in Jurij Zrnec – obraza kampanje zaščite sluha; foto: Spletna TV

Med obveznim nošenjem mask v zaprtih prostorih so se morali naglušni oborožiti s posebno mero strpnosti. Mnogi se vsak dan znajdejo v položaju, ko ne razumejo, kaj jim sporoča sogovornik, ki nosi zaščitno masko. Zato je varuh človekovih pravic Peter Svetina pri vladi dosegel izjemo, ki dopušča, da pri komunikaciji z gluhi in naglušnimi ob zagotovitvi dveh metrov varnostne razdalje masko lahko snamemo. Slišišči tega odloka praviloma ne poznajo, zato je smiselno, da si ga gluhi in naglušni natisnejo na papir, jim ga pokažejo ter jih seznanijo s svojo pravico.

ROBERT GORETA

s komunikacijo, ker so obvezne

Težavna komunikacija z masko; foto: Spletna TV VE,

Tudi knjige smo naredili dostopne ter izdali nove pravljice s koristno in privlačno vsebino. Knjige so odlični pripomočki za učenje znakovnega ali knjižnega jezika. Preberemo lahko Skodelico kave, Vse je v naših rokah in Zakaj polje ni jezero. Ob smrti gluhega slikarja Draga Jermana je izšla tudi monografija njegovih del avtorja Antona Petriča.

Bralci revije Zarja Jana so na 33. izboru Slovenke leta, s katerim vsako leto počastijo žensko izjemnost, odločnost, prodornost, družbeno angažiranost, srčnost, toplino, iskrenost in pogum, izbrali Natalijo Spark. Tolmačka znakovnega jezika z več kot dvajsetletnimi izkušnjami je osvojila srce največ ljudi v državi, saj s svojim delom opravlja pomembno poslanstvo – predstavlja most med svetom gluhih in slišiških.

Predsednik republike Borut Pahor je ob mednarodnem dnevu gluhih tolmačem slovenskega znakovnega jezika podelil repliko jabolka navdiha. Med epidemijo novega koronavirusa je bila gluhih z njihovo pomočjo omogočena pravočasna obveščena, povezana z aktualnim razvojem epidemije in s ključnimi ukrepi. S požrtvovalnim delom so navkljub številnim izzivom uspešno zagotavljali, da je bila Slovenija ena

Natalija Spark, Slovenka leta 2020; foto: Lokalno.si

izmed držav članic Evropske unije, ki je tudi v težkih razmerah dosledno upoštevala Konvencijo Združenih narodov o pravicah invalidov. V imenu 61 tolmačev je repliko prevzela direktorica zavoda Združenje tolmačev za slovenski znakovni jezik Jasna Bauman.

Tolmači prejeli priznanje Jabolko navdiha predsednika republike; foto: Tolmaci.si

Pripravili smo štirideset oddaj Prisluhnilimo tišini, ki so bile na sporedu vsako soboto na prvem programu Televizije Slovenija. Oddaje prinašajo nove zgodbe iz življenja oseb z izgubo sluha in drugih skupin invalidov ter so deležne vedno večje pozornosti gledalcev, ki si jih z zanimanjem ogledajo. To nas motivira za nadaljnje delo.

Ustanovni člani Društva gluhtonemih Dravske banovine leta 1931; foto: ZDGNS

Julija lani smo obeležili 90. obletnico organizirane delovanja gluhih in naglušnih na Slovenskem. Gluhi so se leta 1931 združili v takratni Dravski banovini, danes pa je Zveza društev gluhih in naglušnih Slovenije reprezentativna invalidska organizacija za gluhe, naglušne, osebe s polževim vsadkom ter gluhoslepe. Združuje trinajst društev in ima 5.550 članov. Med njenimi najpomembnejšimi dosežki so Inštitut za slovenski znakovni jezik, spletni slovar znakovnega jezika, videoslovnica znakovnega jezika, vpis znakovnega jezika v ustavo, Spletna TV, oddaja Prisluhnilimo tišini, komunikacijski dodatek, tehnični pripomočki, RehaCenter Sluh in Trgovina Sluh.

Podpis pogodbe za začetek pilotnega projekta samodejnega podnaslavljanja TV oddaj; foto: MMC

Ministrstvo za kulturo, Fakulteta za računalništvo in informatiko ter Radiotelevizija Slovenija so septembra lani sklenili tripartitno pogodbo za izvedbo pilotnega projekta Samodejno podnaslavljanje televizijskih programov. Projekt bo omogočal sprotno ustvarjanje podnapisov informativnih, kulturnih, športnih in drugih televizijskih oddaj z uporabo samodejne razpoznave slovenskega govora v realnem času oziroma z minimalnim zamikom med govorom in prikazom pripadajočih podnapisov. Na tej osnovi bo osebam z izgubo sluha omogočeno spremljanje televizijskih programov javne in komercialnih televizij ter drugih avdiovizualnih storitev. V naslednji fazi sledi podpora razvoju mobilne aplikacije, ki omogoča prepoznavo slovenskega govora v realnem času, kar bo gluhih in naglušnih olajšalo vključevanje v različne življenjske in delovne procese. Nadejamo se, da bo tehnologija uporabnikom kmalu na voljo.

V letu 2022 se obeta še ena novost: Zveza društev gluhih in naglušnih Slovenije razvija zasnovo Hiše

znakovnega jezika. Odprli jo bodo v Ljubljani, po zasnovi in programih pa bo edinstvena, tako pri nas kot v Evropski uniji. Namenjena bo negovanju ter ohranjanju bogate in raznolike kulturne dediščine oseb

z izgubo sluha, njeni promociji in večji prepoznavnosti. Njena vrata bodo odprta za obiskovalce vseh generacij iz Slovenije in iz tujine. Hkrati bo to tudi priložnost za zaposlovanje ranljivih skupin. ●

VODENJE FIHA ZAUPANO BORUTU SEVERJU

Vir: Delo

Na razpis za direktorja Fundacije za financiranje invalidskih in humanitarnih organizacij (Fiho), ki se je iztekel 27. decembra 2021, je prispelo pet prijav. Da se bo prijavila Elena Pečarič, smo v Delu že poročali, v boju za vodilno mesto pa so se ji pridružili še Saša Mlakar z Direktorata za invalide na Ministrstvu za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti, Borut Sever, predsednik Nacionalnega sveta invalidskih organizacij Slovenije (NSIOS), tajnik Zveze društev slepih in slabovidnih Slovenije Štefan Kušar, ki je bil direktor fundacije že v obdobju od leta 2012 do 2017 (pred tem je bil glavni tajnik NSIOS), in nekdanji ljubljanski mestni svetnik SD, podjetnik Gregor Istenič, ki ni več politično aktiven, se je pa do zdaj dvakrat potegoval za vodilni položaj v Fiho.

Članom sveta zavoda so se na seji 25. januarja predstavili trije kandidati. Kušar je poslal odstopno izjavo, Pečaričeva je opravičila povabilo na razgovor. Svet Fundacije za financiranje invalidskih in humanitarnih organizacij (Fiho) je izvolil novega direktorja. Večino glasov 23-članskega sveta je dobil Borut Sever, ki je doslej vodil Nacionalni svet invalidskih organizacij Slovenije (NSIOS). Svet direktorja imenuje za

petletni mandat, soglasje pa mora dati še vlada. Na glasovanju je največ podpore dobil Borut Sever.

Kušar je glede razlogov za odstop pojasnil, da v svetu Fiha še vedno sedijo isti člani, ki mu leta 2017 niso obnovili mandata. »Kasneje so ti ljudje morda spoznali, da moj naslednik ni bil najboljši, glede na to da so z njim sporazumno prekinili delovno razmerje, je pa morda malo verjetno, da bi bilo to njihovo spoznanje tako, da bi zdaj v meni prepoznali potencialno rešitev tega, kar bi si želeli oziroma hoteli.« Pričakoval je tudi signal podpore iz humanitarnih vrst, a ga ni dobil, zato se je odločil izstopiti iz »igre«. Zdi se mu, da je za prevzem vodenja Fiha potrebno večje soglasje kot 12 glasov.

Mandat svetu Fiha se izteče junija. Imenovanje novih svetnikov je že v proceduri. Vilko Kolbl, sedanjí vršilec dolžnosti direktorja je glede imenovanja Severja dejal, da gre za dolgoletnega poznavalca področja delovanja invalidskih organizacij in tudi zagovornika preglednega razdeljevanja finančnih sredstev med humanitarnimi in invalidskimi organizacijami. »Hkrati je bil že zdaj proti sprejemu novega predloga Zakona o igrah na srečo, s katerim bi fundacija izgubila pretežni del sredstev s strani Loterije Slovenije, ki jih razdeljuje za delovanje invalidskih in humanitarnih organizacij.«

Fiho je razpis najprej objavil 3. decembra, vendar so ga morali zaradi tipkarske napake v njem preklicati. Fiho je bil brez direktorja s polnimi pooblastili, odkar jih je zaradi drugačnega pogleda na vodenje fundacije od večine v svetu fundacije konec aprila lani zapustil Vladimir Kukavica. Po njegovem odhodu je kot vršilka dolžnosti direktorice 1. maja lani nastopila nekdanja varuhinja človekovih pravic Zdenka Čebašek-Travnik, a je že kmalu odstopila iz osebnih razlogov. Za vršilca dolžnosti direktorja je svet potem imenoval Vilka Kolbla. Novemu direktorju Borutu Severju bo začel teči poln mandat s podpisom pogodbe o zaposlitvi, ki bo sklenjena po soglasju vlade k imenovanju direktorja. ●

KRATICA PCT TUDI KRETNJA LETA

Anton Petrič

Zadnja tri leta pod okriljem Zveze društev gluhih in naglušnih Slovenije izbirajo krettno leta in letos se je zgodilo prvič, da je bila le-ta enaka besedi leta PCT.

Izbor za krettno leta je predstavila Valerija Škof, ki je spomnila, da se zanjo glasuje že tri leta. Prvo leto je zmagala krettnja za ustavo, lani pa krettnja za koronavirus. Letošnja zmagovalka, kratica PCT, predstavlja tudi inicialke lanske kampanje za 62.a člen v ustavi, ki opredeljuje pravico do svobodne uporabe ter razvoja slovenskega znakovnega jezika in v kateri so omenjali tri velike besedne mojstre: Prešerna, Cankarja in Trubarja. Na drugo mesto se je uvrstila beseda I love you, ki je bila prav tako del omenjene kampanje, na tretje pa beseda 62.a.

Tokratno besedo leta so izbirali med besedami, ki jih je decembra lani izbrala strokovna komisija v sestavi Kozma Ahačič z Inštituta za slovenski jezik Frana Ramovša ZRC SAZU, Marijan Dovič z Inštituta za slovensko literaturo in literarne vede ZRC SAZU,

Članica komisije Valerija Škof med razglasitvijo kretnjenega leta; foto: 24ur.com

Slavko Jerič z Multimedijskega centra RTV Slovenija, Simona Klemenčič z Inštituta za slovenski jezik Frana Ramovša ZRC SAZU, Gregor Pobežin z Inštituta za kulturno zgodovino ZRC SAZU, Petra Svoltjšak z Zgodovinskega inštituta Milka Kosa ZRC SAZU, Valerija Škof z Zveze društev gluhih in naglušnih Slovenije in Agata Tomažič z ZRC SAZU. ●

62.A – OD PREPOVEDI DO USTAVE

Zoja Zdešar; ZDGNS

Konec decembra je bila premiera dokumentarnega filma z naslovom 62.a – od prepovedi do ustave. Scenaristka Tina Grošelj in režiser Marko Kumer Murč sta prikazala razvojno pot slovenskega znakovnega jezika v šolskem sistemu. Izobraževanje gluhih otrok je zaradi okostenelega poučevanja in kršenja osnovnih pravic do rabe znakovnega jezika pustilo dosmrtno posledice. Pretresljive osebne izpovedi odstirajo, kako je prepoved rabe maternega jezika v izobraževanju usodno zaznamovala gluho jezikovno manjšino. Zaradi jezikovnega genocida, ki je trajal celo stoletje, so bili vzpostavljeni tudi vsi pogoji za dokončno izumrtje slovenskega znakovnega jezika. Gluha skupnost se je s pomočjo svoje reprezentativne invalidske organizacije in društev združila v prizadevanjih, da se to vendarle ni zgodilo. Gluhi že ves čas te male revolucije krepijo svojo kulturno ustvarjalnost, vztrajno ter kot punčico očesa negujejo svojo jezikovno identiteto in slovenski znakovni jezik razvijajo tudi z obveščanjem v lastnih medijih. Dokumentarni film prikazuje eno najdaljših, a najbolj pomembnih pri-

zadevanj gluhih za vpis pravice do uporabe znakovnega jezika v ustavo.

Nekdanji sekretar Zveze društev gluhih in naglušnih Slovenije mag. Aljoša Redžepović, eden od nastopajočih v filmu, je po premieri povedal: »Gluhonemnica, ki je bila v Sloveniji bistvenega pomena za izobraževanje, je bila na nek način kruta, kar je v

Mag. Aljoša Redžepović, nekdanji sekretar ZDGNS

filmu povedala Meri Möderndorfer, ki je to doživljala. Tudi ostali odrasli gluhi, s katerimi sem se srečaval, so to potrdili. Kretnja ni bila dovoljena, morali so govoriti, morali so odčitavati, ampak to odčitavanje ni dalo nobenih rezultatov.«

Režiser Marko Kumer Murč, ki je z Zvezo društev gluhih in naglušnih Slovenije sodeloval že pri filmu Jezik enakopravnosti, je dodal: »Te zgodbe so zelo pretresljive. Poznamo zgodbe ljudi, ki so inteligentni, sposobni in bi lahko imeli kakovostno življenje, če bi bila družba malo drugačna, bolj občutljiva, in bi nekatere stvari uspele prej. To je tudi tragično, zato je težko spremljati usode teh ljudi.«

Scenaristka filma Tina Grošelj je bila vesela ganjenosti ljudi po ogledu filma in ovacij v dvorani: »Celo ten postopek izdelave filma je potekal dve leti in pol, na koncu pa je vse prikazano v 26 minutah. Opravili smo veliko nevidnega dela, dogovarjanja, usklajevanja, iskanja kompromisov, tudi solze so bile prisotne. Kar nekajkrat je kazalo, da projekta ne bomo izpeljali do konca. Na zadnji seji, ki smo jo spremljali na velikem odru, pa smo vsi jokali, to so bile solze sreče.«

mag. Tina Grošelj, scenaristka filma 62.a

Četudi je danes stanje znakovnega jezika boljše, kot je bilo v preteklosti – leta 1984 je bilo zapisanih štiristo kretenj, danes pa jih je okoli enaindvajset tisoč –, so gluhi še vedno deležni slabše izobrazbe in zasedajo slabše plačana delovna mesta. Ne glede na to da je bil znakovni jezik vpisan v ustavo, so lanskega septembra štirje gluhi dijaki ostali brez tolmača.

Marko Kumer Murč meni, da je film namenjen prav vsem: »Na žalost je film namenjen vsem nam, saj gre za problematiko, ki jo večina ljudi slabo pozna. Treba pa bo še veliko akcij in filmov, da bomo razumeli, kaj se dogaja s to manjšino. Na srečo je vpis njihovega jezika v ustavo zanje velik praznik in verjetno predstavlja preboj na marsikaterem področju. Po drugi strani pa gre za zavedanje in opozarjanje o tem, kaj se z manjšinami dogaja, in film govori prav o tem.«

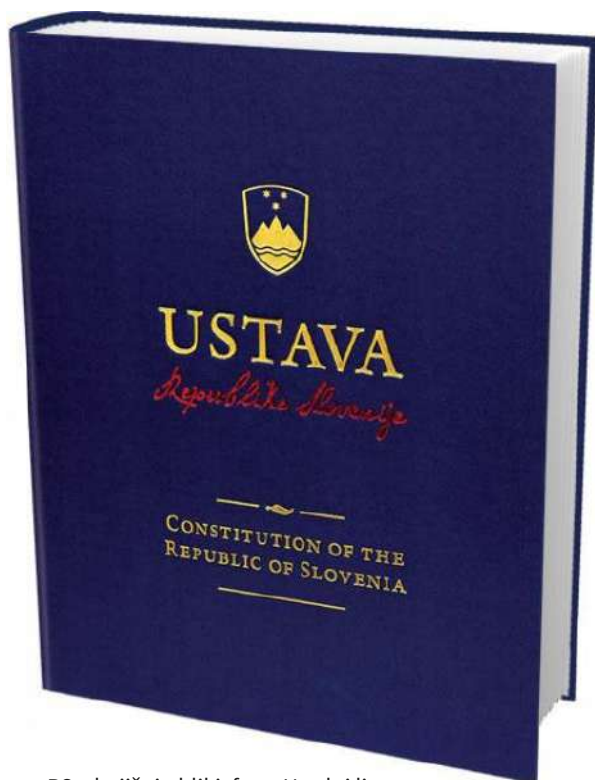
Marko Kumer-Murč, režiser filma 62.a

Tina Grošelj je ob tem poudarila: »Izbrala sem ljudi, ki so sposobni in prepoznavni ter so vsak posebej dosegli pomembne premike v svetu gluhih. Lahko bi izbrala vsaj še petnajst ljudi, vendar nam format dokumentarnega filma tega ni dopuščal, zato nam je verjetno ostalo materiala še za kakšen film. Zelo sem srečna, da je uspelo tako ekipi kot skupnosti, saj vem, kako težko je doseči tovrsten vpis v najvišji pravni akt v državi. Upam, da bo osebam z izgubo sluha ta vpis omogočil uresničitev potencialov in sanj.«

Film bodo spomladi predvajali na nacionalni televiziji, z upanjem, da ga bo videlo čim več ljudi. Tudi tistih, ki bodo odločali o nadaljnji usodi znakovnega jezika. Kot so pokazali ustvarjalci filma, lahko le z boljšo izobrazbo gluhih dosežemo njihovo večjo vključenost v družbo, s tem pa jim omogočimo višjo kakovost profesionalnega in osebnega življenja. ●

KAJ PRINAŠA NOVI 62.A ČLEN V SLOVENSKI USTAVI

mag. Tina Grošelj; Spletna TV

Ustava RS v knjižni obliki; foto: Uradni list

Slovenska ustava oziroma osebna izkaznica naše samostojne države je decembra obeležila trideset let. Lahko bi ji rekli tudi potni list za mednarodne povezave, Evropsko unijo in Organizacijo združenih narodov. Doslej je bilo uveljavljenih enajst dopolnitev, zadnja s členom 62.a. Na Zvezi društev gluhih in naglušnih Slovenije, ki je bila pobudnica ustavne dopolnitve, ob tej zgodovinsko pomembni zmagi za uporabnike ne skrivajo zadovoljstva, pričakujejo pa, da se bo vpis v ustavo hitro prenesel tudi v zakonodajo, predvsem na področju izobraževanja, razvoja znakovnega jezika in dostopnosti do informacij.

Konec jezikovnega genocida nad slovenskim znakovnim jezikom in nad gluhihimi

V letu, ko smo praznovali 30 let samostojne Slovenije, so gluhi z dopolnitvijo ustave končno dobili pravico do svobodne uporabe in razvoja slovenskega znakovnega jezika. Z opredelitvijo te pravice Republika Slovenija priznava uporabnike slovenskega znakovnega jezika kot samostojno in neodvisno skupnost z lastno kulturo, identiteto in jezikom. Ta

ko smo med predsedovanjem Svetu Evropske unije postali prva država, ki je v ustavo umestila jezik gluhoslepih, in peta z znakovnim jezikom. Pred nami so to storile Avstrija, Madžarska, Finska in Portugalska.

62.a člen

Zagotovljena sta svobodna uporaba in razvoj slovenskega znakovnega jezika. Na območjih občin, kjer sta uradna jezika tudi italijanščina ali madžarščina, je zagotovljena svobodna uporaba italijanskega in madžarskega znakovnega jezika. Uporabo teh jezikov in položaj njihovih uporabnikov ureja zakon. Svobodno uporabo in razvoj jezika gluhoslepih ureja zakon.

Zdaj so vsa pričakovanja uprta v prihodnost. Čas bo pokazal, ali bo ustavna dopolnitev gluhim zagotovila enake človekove pravice do izobraževanja kot slišočim. Prvega septembra lani so namreč štirje gluhi dijaki v rednih šolah ostali brez tolmača, čeprav je na voljo več kot šestdeset tolmačev z veljavno licenco, ki tolmačijo vsak dan, med drugim tudi na fakultetah in na sodiščih. V veljavi je namreč sistem, v okviru katerega gluhim dijakom v rednih šolah lahko tolmačijo zgolj tolmači, ki so zaposleni v enem izmed treh specialnih zavodov za gluhe in naglušne. Ministrstvo je sicer pristopilo k reševanju omenjene težave ter zavodom omogočilo sklenitev novih pogodb za opravljanje tolmačenja z delavci, ki imajo ustrezno stopnjo izobrazbe za izvajanje izobraževalnega programa, zaskrbljujoče pa je, da je zanje obvezno zgolj znanje znakovnega jezika.

Matjaž Juhart

»Zahtevamo, da gluhih otrokom tolmačijo le verificirani tolmači z izobrazbo in s certifikatom. Ne pa da sistem dopušča, da tolmačijo tudi ljudje brez licence. To je velika škoda, tako za izobraževanje teh otrok kot za tolmače in za razvoj znakovnega jezika.«

Matjaž Juhart, sekretar Zveze društev gluhih in naglušnih Slovenije

Če Zveza društev gluhih in naglušnih Slovenije vse od leta 1979 ne bi skrbela za razvoj in širitev rabe znakovnega jezika, bi edini jezik, v katerem se pri nas sporazumeva okrog 1.500 gluhih, dejansko izumrl. V 42 letih dela so dosegli pomemben napredek. Do danes so razvili 21 tisoč kretenj, kar predstavlja besedni zaklad sliščega osnovnošolca. Ko znakovni jezik postavimo ob bok govorjenemu, pa je očitno, da ga je treba pospešeno razvijati naprej, saj dosedanji obseg kretenj ne dosega komunikacijskih zahtev sodobne družbe, ki temelji na znanju.

»Magnetna resonanca, ravioli, samodisciplina, pilates. To je le nekaj besed, ki v slovenskem znakovnem jeziku še ne obstajajo. Ključno je, da se razvoj znakovnega jezika pospeši in da država nemudoma objavi razpise, ki ga bodo finančno podprli. Gluhi za svoj intelektualni razvoj potrebujemo bogat znakovni jezik.«

Valerija Škof, vodja skupine za razvoj znakovnega jezika pri Zvezi društev gluhih in naglušnih Slovenije

- Gluhi se rodijo mentalno enako sposobni kot slišči. Pozneje v večini zaostanejo zaradi pomanjkanja komunikacije in odsotnosti tolmačev pri izobraževanju.
- Devetdeset odstotkov gluhih otrok se rodi sliščim staršem. Ti praviloma odklanjajo učenje znakovnega jezika.
- Tuje raziskave kažejo, da gluhi otroci lahko dosežejo akademsko izobrazbo, če so izpostavljeni takojšnjemu učenju znakovnega jezika.

- Človek ima možnost za usvojitve jezika, ki se izteče s puberteto. Če otrok do takrat jezika ne usvoji, ga ne bo nikoli.
- Večina gluhih je slabo opismenjenih.

Naglušnost je najpogostejša poklicna bolezen

V Sloveniji je 76 tisoč uporabnikov slušnega aparata, ki so ga dobili na recept, ocenjuje pa se, da ima okvaro sluha 200 tisoč ljudi. V Evropi se z blago okvaro sluha spopada že več kot 71 milijonov ljudi. Od tega jih ima 55 milijonov izgubo sluha v govornem območju, zato za uspešno komunikacijo in razumevanje potrebujejo slušni aparat. Vzroki za nastanek okvare sluha izvirajo iz nosečnosti. Če je nosečnica pretirano izpostavljena hrupu, to vpliva tudi na plod. Otrok je hrupu izpostavljen tako rekoč na vsakem koraku – v vrtcu, v šoli in tudi v domačem okolju, kjer njegov sluh ogrožajo stalni in preglasni zvoki televizije ter glasbe. Učinki hrupa na človeka se seštevajo in rezultat je okvara sluha. Poklicna naglušnost spada med najpogostejše poklicne bolezni povsod po svetu. Vendar pri nas poklicnih bolezni že 30 let ne odkrivamo. Ko ljudje po desetletjih dela v hrupnem okolju postanejo naglušni, niso upravičeni do odškodnine, ampak zgolj do slušnega aparata.

V pričakovanju podnaslavljanja v realnem času

Tako gluhi kot naglušni pričakujejo, da se bo čim prej izvedlo projekt Fakultete za računalništvo, ki ga finančno podpira Ministrstvo za kulturo, ki bo omogočal sprotno ustvarjanje podnapisov informativnih, kulturnih, športnih in drugih televizijskih oddaj z uporabo samodejne razpoznave govora v realnem času oziroma z minimalnim zamikom med govorom in prikazom pripadajočih podnapisov. Na tej osnovi bo osebam z izgubo sluha omogočeno spremljanje televizijskih programov javne in komercialnih televizij ter drugih avdiovizualnih storitev. V naslednji fazi je predviden tudi razvoj mobilne aplikacije, ki bo omogočala prepoznavo govora v realnem času, kar bo gluhim in naglušnim olajšalo vključevanje v življenjske in delovne procese.

»Zavedanje o pomembnosti odpravljanja fizičnih ovir v okolju smo že razvili, premalo pa je prisotno zavedanje, kako pomembna je za osebe z izgubo sluha dostopnost v vseh sferah javnega življenja. Gluhi brez tolmača ne morejo spremljati ničesar. Predstavljajte si, da na televiziji ugasnete zvok, in hitro boste ugotovili, da je v tistem trenutku za vas vsebina izgubljena. V podobnem položaju smo mi vsak dan – v službi, v trgovini ali na banki. Povsem nedostopna so za nas tudi gledališča. Pohvalim pa lahko Televizijo Slovenija, ki se je v zadnjih letih potrudila, da je velik del njihovega programa dostopen osebam z

izgubo sluha. V nasprotju z njo so komercialne televizije popolnoma nedostopne.«

Mladen Veršič, predsednik Zveze društev gluhih in naglušnih Slovenije

»Vse upe trenutno polagamo v razvoj tehnologije, ki bo omogočala samodejno zapisovanje govora. Razvoj programa financira Ministrstvo za kulturo in želimo si, da bi strokovnjakom na Fakulteti za računalništvo z razvojem uspelo doseči dobro kakovost. Naši uporabniki bodo lahko mobilno aplikacijo, ki bo omogočala prepoznavo slovenščine, uporabljali v različnih življenjskih situacijah, v katerih jih ovira izguba sluha, to pa je pomemben dosežek v moderni digitalni dobi.«

Matjaž Juhart, sekretar Zveze društev gluhih in naglušnih Slovenije ●

Spoštovani gledalci in cenjene gledalke!

Spletna TV je zaživela na samostojnem spletnem portalu. Vpišite www.spletnatv.si in nam sledite tudi v prihodnje.

Enako kot doslej, nas boste še vedno našli tudi na spletnem naslovu

www.zveza-gns.si, s klikom na sliko uredniške ekipe.

Veseli bomo tudi vašega nadaljnjega spremljanja Spletne TV na družbenih omrežjih Facebook in Youtube.

Se vidimo na spletu!

Uredništvo Spletne TV

PREMIERA PREDSTAVE DECIBEL-GA

mag. Tina Grošelj; Sportida

Na posebnem kulturnem dogodku Osti jarej Zveze društev gluhih in naglušnih Slovenije v Kinu šiška je bila konec decembra premiera predstave z naslovom Decibel-ga. V njej so prvič skupaj nastopili gluhi, naglušni in slišči. S tem prvencem je reprezentativna invalidska organizacija za osebe z izgubo sluha želela pokazati, da je dostopnost možno doseči na vseh področjih življenja. Posebnih ovacij so bili deležni slišči igralci, ki so se za to priložnost naučili znakovnega jezika, gluhi pa so na odru naravnost blesteli.

Soavtor predstave Matej Pušnik je občinstvo uvodoma nagovoril v znakovnem jeziku: »Dober večer na predstavi Deci-bel-ga, ki je namenjena gluhim in sliščim gledalcem. Materni jezik gluhih je znakovni in vsebuje 21.000 kretenj. To je besedni zaklad slišče osebe, ki obiskuje 7. razred osnovne šole. V Sloveniji je 1500 gluhih, 550 je uporabnikov polževega vsadka, ki gluhim omogoča slišati, kar 80 tisoč pa je ljudi, ki imajo slušni aparat, ki ojača zvok okolice.«

Matej Pušnik, eden izmed avtorjev predstave Decibel-ga

Valerija Škof, ki je nastopila na odru in slišče nastopajoče učila znakovnega jezika, je po predstavi dejala: »Ni šlo za deci belega vina, ampak za decibel, enoto za merjenje zvoka. Malo smo se poigrali z besedami. Lokal v predstavi se je imenoval Pri polžu, vendar ne po živali, temveč po polževem vsadku, našem polžku v ušesu, saj je zgodba povezana z gluhoto.«

»Za veliko stvari, ki se zgodijo v predstavi, smo vprašali gluhe, ki so z nami sodelovali, pa tudi gluhe, ki jih poznamo in smo jih poskušali vključiti,« je povedal soavtor predstave in nastopajoči Andrej Težak Tešky ter dodal: »Črpali smo iz hendikepov in iz pomislekov. Jaz v predstavi rečem 'hej ali imaš izpit

za avto', kot da gluhi ne morejo voziti. Pa imam gluho prijateljico, ki je naredila izpit v osemnajstih urah, kar je zelo hitro. Ali pa, ko se pivec v gostilni dere v slušni aparat. To je menda nekaj, kar ljudje res počnejo.«

Zgodba govori o gluhem profesionalnem športniku, ki po končani športni karieri išče nov smisel, službo in ljubezen. Tako gluhi in naglušni kot slišči so se med štirimesečnim ustvarjanjem predstave spopadali s številnimi izzivi, kako zgodbo in besedilo prilagoditi znakovnemu jeziku.

Igralec Sašo Letonja je na odru pokazal vrhunsko igro in talent, saj je hkrati kretal in govoril, kar je zanj predstavljal velik izziv: »Sporočilo predstave je premostitev razlik med sliščim in gluhim svetom. Doslej so bile vse gledališke igre vedno opremljene s tolmačem, zato gluhe osebe niso mogle hkrati spremljati igre in tolmača. V naši igri pa kretamo vsi, tudi slišči, ki so nalogo odlično opravili, saj so imeli le štiri mesece, da se naučijo kretenj scenarija na 44 straneh. Skupaj nam je odlično uspelo.«

Sašo Letonja in Nejc Drekonja kot komika

Igralka Jelena Bolšedonova je odigrala verjetno svojo najboljšo vlogo doslej. Na odru je delovala pristno in umirjeno, kot bi bila to že dvajseta uprizoritev: »Kot ste videli, gluhi in slišči lahko dobro sodelujemo. Slišči so nas učili neznanih besed iz scenarija, mi pa smo jih naučili, kako te besede pokazati v znakovnem jeziku.«

Pomembno vlogo pri ustvarjanju predstave je imela tolmačka Karin Brumen, ki je sliščim pomagala pri učenju znakovnega jezika, med predstavo pa je posojala glas dvema gluhim igralkama: »Mislim, da je bilo prisotne malo treme. Kakšna kretnja je bila

napačno prikazana, ampak na predstavi je to dobro izpadlo, kot komedija.«

Igralec Nejc Drekonja je suvereno odigral vlogo, ki mu je bila pisana na kožo. Sicer smo ga vajeni v različnih vlogah, v tej pa je vidno užival, se z njo poistovetil in na odru opravil izjemno delo: »Običajno, ko gluhi vadimo, se več pogovarjamo in si besedilo vtisnemo v spomin. Slišiš pa so brali, zato smo jih morali naučiti, kako besedilo skrajšati v znakovnem jeziku, saj je kretnja lahko krajša od izgovorjene besede.«

Jelena Bolšedonova in Valerija Škof v glavnih vlogah predstave

Jelena Bolšedonova je uživala v poučevanju znakovnega jezika: »Ko so mi kazali čisto nekaj drugega, sem mi je zdelo zelo smešno. Potem pa smo jih naučili pravih kretenj.«

Andrej Težak Tešky je spregovoril tudi o izzivih, saj so morali slišiši igralci na odru brez predhodnega znanja znakovnega jezika kretati sedemdeset minut: »Za tiste, ki smo se prvič srečali z znakovnim jezikom, je bilo tako, kot da bi nas nekdo vrigel v morje, v katerem nismo nikoli plavali. Imeli smo štiri mesece časa, da smo se naučili besedila in kretenj ter ju združili. Izkušnja je bila nora, saj človek vmes

Andrej Težak-Tešky nagovarja Valerijo

pozabi, da mora igrati, nato začne igrati in pozabi, da mora kretati, potem pa začne kretati in pozabi, da mora govoriti. Pevcu se je na vajah zgodilo, da je samo kretal in pozabil, da zna govoriti.«

Matej Pušnik je med pisanjem, spreminjanjem in piljenjem scenarija v kratkem času usvojil veliko kretenj: »Izkušnja je taka, kot pri vsakem jeziku. Najprej si štorast, potem te naučijo kakšne kletvice, da te malo pohecajo, nato pa gre počasi – beseda za besedo, stavki. Da s kretnjo pokažeš kakšno misel, mine precej časa. Na začetku se sploh nisem zavedal vseh razlik. Omejitev v znakovnem jeziku je ogromno. Besed ne spregajo, ne sklanjajo in tudi besednjak je omejen. Potem pa smo naleteli na težavo, saj nekatere besede v znakovnem jeziku sploh niso obstajale. Na primer beseda perje, za katero smo si morali izmisliti, kako bi jo prikazali. Tako smo skupaj ustvarjali predstavo, besedilo med pisanjem kretali ter tako združili oba jezika.«

Tako gluhi kot slišiši so se pri ustvarjanju predstave soočali s številnimi izzivi, a so skupaj dokazali, da je s trudom in skupnim delom moč doseči dostopnost in vključenost. Predstavo si bo možno ogledati znova, kje in kdaj, pa ni še znano. ●

SLOVAR SZJ NA DRUŽBENEM OMREŽJU

Slovar slovenskega znakovnega jezika ima aktivno stran na družbenem omrežju Facebook, kjer si lahko ogledate nove kretnje, ki nastajajo in jih razvijajo v skupini za razvoj slovenskega znakovnega jezika, ki deluje na Inštitutu za razvoj SZJ pri Zvezi društev gluhih in naglušnih Slovenije. Najdete nas na spletni povezavi www.facebook.com/szjsi.

25. FEBRUAR – MEDNARODNI DAN POLŽEVEGA VSADKA

✎ Darja Pajk

Majhen vgradni slušni pripomoček, ki nadomesti delovanje notranjega ušesa, omogoča ljudem s hudo in popolno izgubo sluha, da lahko znova ali prvič slišijo. Po podatkih Nacionalnega inštituta za gluhost in govorne motnje je v letu 2019 polžev vsadek v svetu uporabljalo 736.900 oseb.

Polžev vsadek sestavljata dva dela. Zunanji, t. i. govorni procesor, ki zvočno valovanje iz okolice pretvarja v električne impulze, in notranji z elektrodo, ki je nameščen tik pod kožo za ušesom ter pošilja impulze do slušnega živca.

Darja Pajk (na desni) na mednarodnem posvetu o polževem vsadku; foto: Twitter

Po vsaditvi elektronskega dela je potrebna celovita rehabilitacija, ki od posameznika zahteva dobro, aktivno in dolgotrajno sodelovanje. Uspešna rehabi-

litacija, ki pomeni dober sluh in s tem uspešno komunikacijo v okolju, pa vodi v polnopravno vključevanje oseb s polževim vsadkom v vsakdanje življenje ter s tem večje zadovoljstvo in kakovost življenja.

Kljub temu imajo osebe s polževim vsadkom določene nenaslovljene potrebe, saj še tako dobra tehnologija ne more nadomestiti naših naravnih sposobnosti, kar se je posebej pokazalo v preteklih dveh letih. Obrazne maske sicer ščitijo pred okužbo, pogosto pa onemogočajo komunikacijo, saj se veliko ljudi s polževim vsadkom opira na branje z ustnic. Digitalizacija okolja in izvajanje različnih storitev na daljavo sta dobrodošla, toda pogosto tako pri odraslih kot pri otrocih povzročata stres, saj zahtevata dodatno znanje in usposabljanje, kar predstavlja oviro pri družbenem vključevanju.

Prav zato je potrebno prilagajanje okolja na način, ki zagotavlja varnost, pa vendar izključuje moteče dejavnike. Izjemnega pomena je tudi pisna podpora, ki mora biti vedno na voljo. Komunikacija je namreč tisto, kar nas povezuje.

Na Zvezi društev gluhih in naglušnih Slovenije se pridružujemo Evropski organizaciji oseb z izgubo sluha (EUROCIU) in Mednarodni akcijski skupnosti za polžev vsadek (CIICA) s pobudo *Vlaganje v sluh je vlaganje v kakovost življenja ljudi.* ●

ODKRIJTE NOVO APLIKACIJO SPLETNE^{TV},
ki jo lahko s QR-kodo naložite na telefon.

Če se spletna stran za nalaganje ne odpre, lahko aplikacijo na operacijski sistem Android naložite tako, da v trgovini Google Play v iskalnik vtipkate Spletna TV, poiščete naš logotip in aplikacijo namestite na telefon. Mobilna aplikacija Spletna TV omogoča ogled in poslušanje oddaj in prispevkov ter pregledovanje novic na portalu www.spletnatv.si.

IZOBRAŽEVANJE ZA POVEZOVANJE: SKUPAJ Z MOREMO MARSIKAJ

SLEPI SE BODO UČILI SLOVENSKEGA ZNAKOVNEGA JEZIKA, POUČEVALA JIH BO SLOVENKA LETA NATALIJA SPARK

  Zvezdana Bercko

Slepi in slabovidni planinci, ki osvajajo slovensko planinsko pot, so se že večkrat srečali z akcijo Gluhi strežejo v planinskih kočah in predlagali, da bi se tudi sami naučili slovenskega znakovnega jezika ter hrano in pijačo naročali s kretnjami.

»Osnov slovenskega znakovnega jezika bi se radi naučili zato, da stopimo naproti osebam z drugimi oblikami invalidnosti in jim izrazimo spoštovanje. Tudi gluhi so za nas v planinskih kočah pripravili jedilnike v brajici,« je o pobudi povedala Irena Temlin.

Ideja je padla na plodna tla in tako se je februarja v organizaciji delovne skupine Odločen korak, ki združuje člane odbora in Planinec Planinske zveze Slovenije ter kulturno-prosvetnega in športno-rekreativnega društva slepih in slabovidnih Karel Jeraj, začel tečaj slovenskega znakovnega jezika za slepe. Vodi ga tolmačka slovenskega znakovnega jezika Natalija Spark, ki je bila lani izbrana za Slovenko leta. Zanimanje za tečaj je bilo veliko, tako med slepimi in slabovidnimi kot med prostovoljci.

»Mislim, da bomo učili drug drugega, saj se vsak od nas lahko kaj nauči. Vsaka stvar, ki se jo človek nauči, bogati njegovo življenje. Pričakujem, da se bom naučila osnov znakovnega jezika, kar mi bo prišlo prav na naših inkluzijskih pohodih,« je dodala Irena Temlin.

Vzajemno izobraževanje

»Ker je to prvi tečaj za slepe in slabovidne, lahko le ugibamo, kako bo potekal. Predvidevam, da nam bo tolmačka fizično pokazala gibanje rok za posamezno kretnjo, spremljevalci-prostovoljci pa nam bodo prenesli njene informacije, da ne bomo porabili preveč časa za eno kretnjo. Pričakujem, da se bom naučil toliko, da bom lahko brez pomoči gluhemu razložil, kaj potrebujem oziroma kaj želim. Za slepe, vsaj zame, bo to izziv, da spoznam nekaj novega. Tako kot sem kot otrok moral spoznati Braillovo pisavo, bom sedaj spoznaval slovenski znakovni jezik. Najbolj pomembno pa je, da se nekaj naučimo in skupaj z gluhihmi polnočutečim pokažemo, da zmoremo marsikaj ter rušimo tabuje o slepoti in gluhoti,« je dejal Miha Jakopin.

Slepi se učijo slovenskega znakovnega jezika

Sašo Dreven je povedal, da se bo pustil presenetiti: »Kot vsaka nova stvar, ki jo spoznam, bo tudi ta gotovo zanimiva. Upam in želim si, da od izobraževanja čim več odnesem in koristno uporabim v svojem življenju.«

Meni, da bi moralo do tovrstnih skupnih izobraževanj med ranljivimi skupinami priti že davno, saj prinesejo ogromno pozitivnega za vse strani: »Stvar je še toliko bolj zanimiva, saj nas povezujejo skupni cilji, predvsem ljubezen do gora, pohodništva in druženja. Zanimivo bo, na kakšen način bo izobraževanje potekalo. Tečaj bo vodila predavateljica, hkrati pa bomo slabovidni pomagali slepim. Verjetno bo podobno, kot je bilo v planinskih kočah, v katerih so stregli naši prijatelji z izgubo sluha, ki so nam sami ali s pomočjo prevajalcev pokazali kretnjo, mi pa smo jo poskušali razložiti slepim. Tovrstno vzajemno izobraževanje nas bo še bolj povežalo.«

Vpogled v drug svet

Član delovne skupine Gluhi strežejo v planinskih kočah Aleš Peperko je menil, da ni slabo, če se tudi slepi seznanijo s slovenskim znakovnim jezikom. »Če imaš voljo, je vse mogoče,« pravi. Se pa sprašuje, kako bo potekala komunikacija med slepimi in gluhihmi, saj slepa oseba ne bo videla kretnj gluhih, ki se veliko pogovarjajo tudi z očmi in z gestami.

Tolmaču slovenskega znakovnega jezika Martinu Klepcu se zdi zamisel, da se slepi učijo slovenskega znakovnega jezika, odlična: »Slepa oseba, ki se začne učiti slovenskega znakovnega jezika, naj vzame učenje kot igro, sprostitev, gibanje in kot nekaj novega. Verjamem, da bo izbor kretenj tak, da bo učenje

zanimivo, sproščeno in prijetno za vse. Odlično je, da tudi slepi spoznajo osnove slovenskega znakovnega jezika in dobijo vpogled v drug svet. Trenutno si še ne predstavljam, kako bo po koncu tečaja potekal klepet z gluho osebo, verjamem pa, da bo prijeten in navduhujoč za vse.« ●

SKRIB ZA OSEBE Z IZGUBO SLUHA V DOMOVIH ZA STAREJŠE

Maša Bastarda

Težave s sluhom se lahko pojavijo v katerikoli starosti, vendar pa je po ocenah največ oseb z izgubo sluha v starejših letih. Zato se tudi Zveza društev gluhih in naglušnih Slovenije z društvi vedno bolj vključuje na različna področja skrbi za starejše, kot sta dolgotrajna oskrba ter skrb v domovih za starejše.

V letu 2021 smo uspešno vzpostavili sodelovanje s Skupnostjo socialnih zavodov Slovenije, ki je skupaj z Ministrstvom za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti prav tako prepoznala potrebo po tem, da osebam z izgubo sluha v domovih za starejše namenimo drugačno skrb, saj običajne metode in komunikacija niso dovolj, da bi dostojno in udobno bivale v domu.

Skupnost socialnih zavodov Slovenije je domovom za starejše razposlala anketo, s katero so hoteli ugotoviti delež oseb z izgubo sluha v domovih ter bolje prepoznati njihove potrebe. Na anketo je odgovorilo 60 domov, od tega je 35 domov imelo gluhe stanovalce, 25 pa ne.

Domovi so skupaj naštel 119 gluhih stanovalcev, od tega jih 29 za sporazumevanje uporablja slovenski znakovni jezik, 90 stanovalcev se sporazumeva z nebesedno komunikacijo (z mimiko in s kretnjami), nekateri pa berejo z ustnic oziroma si pomagajo s pisanjem na papir. Vsi domovi so navedli, da imajo naglušne stanovalce s slušnimi aparati.

V skladu s pridobljenimi podatki Skupnost socialnih zavodov Slovenije ocenjuje, da v domovih živi okoli 2500 naglušnih oseb s slušnim aparatom in okrog 2200 naglušnih oseb, ki slušnega aparata ne uporabljajo. Šest zavodov ima stanovalce s polževim vsadkom, 14 oseb z izgubo sluha pa obiskuje dnevne centre.

Zaposleni v domovih za starejše so izrazili željo, da bi Zveza društev gluhih in naglušnih Slovenije ter društva zanje izvedli predavanje o ustreznem sporazumevanju, saj se je mnogo dilem in težav s sporazumevanjem pojavilo zlasti med obveznim nošenjem mask, izrazili pa so tudi zanimanje za učenje osnovnih kretenj znakovnega jezika ter za načine motiviranja oseb z izgubo sluha za druženje in za uporabo slušnega aparata.

Glede na velik delež oseb z izgubo sluha in na izkazan interes s strani zaposlenih v domovih za starejše bomo v prihodnje organizirali še več izobraževanj, ki bodo prispevala k lažjemu in bolj učinkovitemu pristopu ter sodelovanju zaposlenih in stanovalcev z izgubo sluha.

Starejši ljudje, ki ne slišijo dobro, lahko postanejo depresivni ali pa se umaknejo iz družbe, saj se pri njih pojavi sram, ker ne razumejo, kaj je bilo povedano. Prepogosto se zmotno domneva, da so starejši ljudje zmedeni, neodzivni ali ne želijo sodelovati, razlog za to pa je lahko le v tem, da slabše slišijo ali sploh ne slišijo sogovornikov.

Zahvaljujemo se Skupnosti socialnih zavodov Slovenije, Ministrstvu za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti ter domovom za starejše, ki skrbijo za osebe z izgubo sluha, za pripravljenost na spremembe v korist stanovalcev z lažjo, težjo ali popolno izgubo sluha. Majhna sprememba, ki je marsikdo ne opazi, lahko drugemu spremeni, povrne ali izboljša življenje. ●

PRIPOMBE K PREDLOGU PRAVILNIKA O ZDRAVSTVENIH POGOJIH VOZNIKOV MOTORNIH VOZIL

Anton Petrič

Zveza društev gluhih in naglušnih Slovenije je konec lanskega leta v okviru javne razprave podala pripombe k predlogu Pravilnika o zdravstvenih pogojih voznikov motornih vozil (2. poglavje, priloga 1, drugi odstavek).

2. SLUH

1. Za voznike prve skupine gluhost oziroma okvara sluha ni razlog za omejitev veljavnosti vozniškega dovoljenja.
2. Voznik druge skupine ne sme imeti hujše okvare sluha, razen če je okvara kompenzirana in zmožnost za vožnjo ugotovi specialist medicine dela, prometa in športa na podlagi usmerjenega izvida ustreznega specialista, ki voznika kontrolira in zdravi.

Na Zvezi društev gluhih in naglušnih Slovenije se zavedamo, da specialist otorinolaringolog ne bo prevzel odgovornosti za oceno gluhega voznika, če ne bo prepričan o njegovi sposobnosti vožnje motornih vozil druge skupine navkljub gluhoti. Zato smo predlagali spremembo drugega odstavka. Pri tem se opiramo na informacije, pridobljene od kandidatov z izgubo sluha, ki so želeli opraviti izpit za vožnjo motornih vozil druge skupine (C in E), a na zdravniškem pregledu niso bili spoznani za sposobne.

Preverili smo, kako omenjeno situacijo rešujejo v Nemčiji, po kateri se pogosto zgledujemo, in izbrskali dokumentacijo medicinskega značaja, ki govori o

možnosti opravljanja izpita za motorna vozila druge skupine tudi za naglušne oziroma gluhe osebe.

V skladu z nemškimi smernicami za ocenjevanje vozniške sposobnosti tudi močno naglušna oseba na obeh ušesih lahko vozi tovornjak, saj popolna naglušnost ne predstavlja ovire za varno vožnjo motornih vozil. Orientacija v cestnem prometu temelji predvsem na optičnih signalih, sluh pa ima pri tem manjšo vlogo, saj je zvočne omejitve možno nadomestiti. Več podatkov o nemških smernicah je na spletnem naslovu <https://www.medical-tribune.de/meinung-und-dialog/artikel/lkw-fahreignug-fuer-schwerhoerige-und-gehoerlose/>.

Smernice predvidevajo tudi pravila za vozila druge skupine. Zaradi večje možnosti za nesrečo vozil v drugi skupini (npr. tovornih) veljajo strožja pravila. Osebam z močno ali popolno izgubo sluha vozniško dovoljenje izdajo šele po opravljenem specialističnem zdravniškem pregledu, kasneje pa morajo hoditi na redne zdravniške preglede. Poleg tega morajo imeti kandidati za vozniško dovoljenje tri leta vozniških izkušenj z vozilom razreda B (do 3,5 ton).

Da je možno, da popolnoma gluhe osebe vozijo 40-tonske vlačilce, priča naslednji videoposnetek: <http://www.spletnatv.si/zanimivo/christian-pritzkow-je-gluhi-voznik-tovornjaka-s-priklopnikom/>.

Zveza društev gluhih in naglušnih Slovenije je pripombe podala zato, da se osebam z izgubo sluha, naglušnim ali gluhim, omogoči opravljanje izpita za motorna vozila druge skupine. Današnja tehnologija tovornih vozil omogoča veliko asistenčnih pripomočkov in opreme za varno vožnjo, ki vozniku nudijo boljši nadzor nad vozilom ter prometom pred in za njim. Ti pripomočki lahko v veliki meri nadomestijo odsotnost sluha.

Pričakujemo, da so zakonska določila v koraku s časom in s tehnologijo, ki je na voljo v vozilih. V Združenih državah Amerike gluhi na primer brez težav pridobijo pilotsko licenco in pilotirajo zračna plovila petih kategorij (https://www.faa.gov/pilots/become/deaf_pilot/certification/), pri nas pa bi bil napredek, če bi lahko vozili tovorna vozila in imeli možnost zaposlitve na tem delovnem mestu.

Gluhi voznik težkega tovornega vozila iz Nemčije-Christian Pritzkow; foto: Spletna TV

Odgovor državne sekretarke Alenke Forte z Ministrstva za zdravje

Na Ministrstvo za zdravje smo 29. 11. 2021 v okviru javne obravnave prejeli vaše pripombe k predlogu Pravilnika o zdravstvenih pogojih voznikov motornih vozil (v nadaljnjem besedilu: pravilnik). Obveščamo vas, da smo vaše pripombe skrbno preučili in vam v nadaljevanju pojasnujemo naslednje.

Pri pripravi predlogov sprememb pravilnika smo med drugim pregledali obstoječe pogoje v Sloveniji, minimalne zahteve, določene v predpisih Evropske unije, za katere se lahko država članica Evropske unije odloči, da bodo zahteve strožje, in ureditve v drugih državah članicah Evropske unije oziroma v tretjih državah. V konkretnem primeru navajamo ureditev v Veliki Britaniji (ki ima zahteve tradicionalno bolj liberalno urejene, izjema: alkohol, droge) in Hrvaški (s katero je naš cestni promet precej povezan).

V Veliki Britaniji morajo imeti vozniki dokazano zmožnost komuniciranja ali v govoru ali alternativni komunikaciji, saj brez tega ne morejo dobiti vozniškega dovoljenja.

V Republiki Hrvaški se nezmožnost oziroma začasna nezmožnost za vožnjo motornega vozila presoja na podlagi naslednjih meril:

- če je okvara sluha enega ali obeh ušes večja od 40 dB na frekvencah 500, 1000 in 2000 Hz, brez slušnega aparata,
- če se s slušnim aparatom doseže zadovoljujoč sluh, specialist otorinolaringolog oceni sposobnost voznika za varno upravljanje vozila,
- če je sluh na enem ušesu zadovoljiv, na drugem manjši od 50 dB na frekvencah 500, 1000 in 2000 Hz, z ali brez slušnega aparata, specialist otorinolaringolog oceni sposobnost voznika za varno upravljanje vozila,

- če gre za boleznin in stanja slušnega organa ter ravnotežja, ki vplivajo na varno upravljanje vozila.

Glede na pregled ureditev v drugih državah ugotavljamo, da je to področje v Republiki Sloveniji za zdaj primerljivo urejeno. V primeru hujše okvare sluha je mogoča izdaja spričevala o zmožnosti za vožnjo motornih vozil druge skupine, če v konkretnem primeru specialist medicine dela, prometa in športa ter specialist otorinolaringolog ocenita, da je okvara ustrezno nadomeščena.

Opravljanje praktičnega izpita za vožnjo z vozili C in E kategorije; foto: Šola vožnje Murska Sobota

Treba pa je ločiti zdravniško spričevalo za vozniško dovoljenje od zdravniškega spričevala o zmožnosti za opravljanje določenega dela pri določenem delodajalcu. V tem primeru lahko višje zdravstvene zahteve opredeli delodajalec na podlagi strokovne ocene izvajalca medicine dela v skladu s področno zakonodajo. Pri tem mora namreč upoštevati specifične okoliščine, iz katerih izhajajo zahteve (npr. komunikacija z udeleženci v delovnem procesu, pomen zvočnih opozoril za varnost pri delu ...). ●

Drenikova 24
1000 Ljubljana

(01) 500 15 23
spletna.tv@zveza-gns.si

 Facebook/spletnaTV

 Youtube/spletnaTV

 Livestream/spletnaTV

SEM BORKA IN ZMAGOVALKA

  Sandra Legenič

Nikoli ne bom pozabila septembra 2020, trenutka, ko je zdravnica rekla: »Da, rak je. Vnetni, hormonsko neodvisen, HER2 pozitiven.« Zameglilo se mi je pred očmi. V tistem trenutku nisem dojela, kaj mi razlaga. Sedela sem v čakalnici in jokala. Prva misel je bila: »Kaj nimam še dovolj? Stara sem komaj 40 let.« Moža sem vprašala: »Kaj pa zdaj?« Zavedala sem se, da ne bo lahko in da želim živeti, saj me družina in prijatelji potrebujejo, tako kot jaz njih.

Na onkološki kliniki Univerzitetnega kliničnega centra Maribor sem imela osem kemoterapij, zaradi katerih mi je oslabil imunski sistem. Slabo sem se počutila, nisem imela apetita, shujšala sem, a sem vedela, da bo minilo. Potrebovala sem več počitka in spanja ter si govorila, da bo kmalu prišel dan, ko bo vse dobro. Nisem hotela biti žrtev in pokazati šibkosti, saj sem verjela, da mi bo uspelo.

bezgavk, petindvajset obsevanj v Ljubljani ter biološke terapije s kemoterapijo.

Stranski učinki terapije so bili včasih zelo hudi, a sem kljub posledicam, ki so jih povzročili zdravila in narkoza, hvaležna, da zmorem veliko stvari.

”Zdi se mi, da so bili prvi trenutki najtežji, predvsem zaradi tega, ker sem v življenju že marsikaj preživela. Naglušna sem od rojstva in nosim obojestranski slušni pripomoček BAHA. Namesto levega ušesa

Posledice zdravljenja s kemoterapijo

imam protezo. Imela sem petnajst operacij, povezanih s sluhom, in eno ginekološko. Nikoli nisem pomislila, da se bo rak zgodil ravno meni ter da ne bom vedela, proti čemu se pravzaprav borim, kaj me čaka in zakaj se mi to dogaja. Porajalo se mi je milijon neodgovorjenih vprašanj in težkih misli, predvsem, kaj bo z mojo družino, če umrem.

Človeka nihče ne pripravi na tako težko diagnozo, a vse postane veliko lažje, ko se sreča s specialisti, ki mu odgovorijo na vprašanja. Zame je bil stik z njimi zelo pomemben, da sem lahko začela proces zdravljenja in bolezen sprejela. Takoj ko bolezen sprejmeš, je lažje. Začela sem si postavljati majhne cilje in se hitro navajati na novo resničnost.

Ljudje pogosto rečejo, da je vsaka stvar za nekaj dobra in da se vse zgodi z razlogom. Rak me je ogromno naučil. Imela sem dobre in slabe dni, tudi danes je tako. Spoznala sem veliko prijateljc, ki se borijo z rakom, slišala veliko lepih zgodb o preživetju in žalovala ob vsaki novici, ko se jim je rak vrnil ali so izgubile boj z njim. Spraševala sem se, koliko bom še zmogla. Boj z rakom me je tudi ojačal, me naučil sprejemanja ljudi takšnih, kot so, in izogibanja tistim, ki niso vredni moje pozornosti. Naučil me je tudi, da obstajata načrt B in C, predvsem pa, da se bom izognila razočaranju, če ne bom preveč pričakovala. Misel, ki me spravi pokonci, je, da se vse da. V življenju je pomembno le to, da imaš pripravljen tudi načrt B. Vsemu sem in bom kos.

Pogosto se sekiram zaradi brazgotin. Bila sem tudi brez las, obrvi, trepalnic in nohtov. Najprej se zjočem, nato si rečem: »Sandra, vesela bodi, da si še tu!« V veliko oporo so mi družina in prijatelji. Nikoli ne bom pozabila besed najmlajše hčerke, ki mi je večkrat povedala, da sem za njo lepa z lasmi ali brez njih.

Hvaležna sem predvsem za izkušnjo, kako preživeti, ko gledaš smrti v oči. Veliko bolj kot moja bolezen se me dotakne novica, da je kdo zbolel ali umrl za rakom. Vem, kaj preživljajo, hudo mi je za njih in za njihove bližnje.

Človek zase ve, kaj čuti in kako se počuti, zato sem bolezen prenašala lažje kot moji bližnji. Vedela sem, da ne smem popustiti, da moram zdržati. Imam moža in tri otroke, zato na možnost, da bi se predala, nisem niti pomislila. Morala sem vztrajati zase in za družino. Prijatelji mi večkrat povedo, da sem postala polna življenja, da sta se moj nasmeh in pogled spre-

Sandra kot zmagovalka v borbi z rakom

Njeno najtežje obdobje je za njo

menila, da sem vsem za zgled ter da me občudujejo, kako močna sem. Hvaležna sem, da sem spoznala, zakaj živim in kako živeti vsak trenutek. Hvaležnost izražam vsak dan.

V prvi vrsti sem ženska, nato mama, žena in prijateljica. Nikoli nisem pomislila, da ne bom zmogla. Vem, da sem močna, to opazijo tudi drugi. Ko pridejo slabi dnevi, se ne dam. V največjo oporo so mi družina, starša in prijateljice. Med zdravljenjem sem doživljala tudi krize, saj je bolezen psihična preizkušnja. Imam tri otroke, stare 21, 17 in 10 let, zato se nisem mogla kar osamiti ali se smiliti sami sebi. Čeprav sta hči in sin že starejša, moram skrbeti za najmlajšo hči, ki je zelo navezana name. Mož mi je veliko pomagal pri vzgoji, starejša otroka pa sta poskrbela za čiščenje in sprehajanje psa ter občasno kaj skuhalo.

Pride trenutek, ko se najdemo pred izzivom, ko ne vemo, kako bi se odzvali, kaj bi storili, kako bi

šli naprej. Pride trenutek, ko se ne počutimo dobro v svoji koži, in je vse, kar potrebujemo, nekaj spodbudnih misli, a ne vemo, kje bi jih našli. Takrat nam pride prav pozitiven nasvet ali podobna izkušnja, ki nas motivira ali nam pomaga najti rešitev za zagato, v kateri smo se znašli.

Rada bi se zahvalila družini, mami, očetu ter prijateljem za vso podporo in motivacijo. Brez vas mi ne bi uspelo.

Slišala sem veliko zgodb, da so ženske odlašale z obiskom zdravnika in se je bolezen razvila. Zato vas prosim, da greste takoj k zdravniku, če imate občutek, da se vam je v telesu nekaj spremenilo.

Pojdi po poti, po kateri še nisi šel. Živi za to, za kar še nisi živel. Zbudi se, vstani in imej čudovit dan.

Verjemi vase, ostani močna in nikoli ne obupaj. ●

IZ SVETA TIŠINE

KORONAVIRUSU NI V INTERESU, DA UBIJE GOSTITELJA

📺 Vid Jančič

Od začetka epidemije novega koronavirusa do danes je v Sloveniji umrlo več kot šest tisoč ljudi. Zanimalo nas je, kaj o tej bolezni meni specialist infektologije in intenzivne medicine dr. Tomaž Vovko, ki nam je povedal veliko zanimivih stvari.

Virusi spadajo med živa bitja, tako kot živali, rastline in bakterije. So tudi najmanjša izmed teh oblik življenja. Vidimo jih lahko le z elektronskim mikroskopom. Virusi so, poenostavljeno povedano, skupek beljakovin in zapisov genetskega materiala. Sami po sebi ne morejo živeti, ko pridejo v celico drugega živega bitja pa začnejo živeti in se razmnoževati. Potem lahko delajo škodo.

Dr. Tomaž Vovko, specialist infektologije; foto: viva.si

Viruse ločimo tudi na podlagi tega, ali okužijo človeka, žival ali oba. Novi koronavirus lahko okuži oba in se je verjetno razvil iz nekakšnih netopirskih virusov. Na človeka je najverjetneje preskočil leta 2019. Virusu ni v interesu, da ubije gostitelja, saj se lahko bolje širi, če gostitelj živi in ga raznaša naprej.

Pogosto slišimo, da je okužba z novim koronavirusom kot prehlad ali gripa, kar ni res. Pri velikem deležu ljudi se po okužbi pojavi huda imunska reakcija. Njihov imunski sistem napade njihove lastne celice, namesto da bi se virusa znebil. Če se to zgodi, se razvije hudo vnetje na pljučih, zaradi česar morajo ljudje v bolnišnico. Verjetnost tovrstne reakcije je tolikšna, da začne zmanjkovati zdravnikov, sester, bolnišnic in intenzivnih postelj, kar je osnovni problem tega virusa.

Najboljša preventiva pred hudimi zapleti je cepljenje. Po Vovkovih besedah niso imeli na intenzivni negi nikogar, ki bi bil mlajši od 50 let in polno cepljen. Nazadnje je tam umrla 42-letnica, ki ne bi na inten-

zivni negi preživela dveh mesecev in ne bi umrla, če bi bila cepljena. Ljudje po pridobljeni imunosti lahko še vedno zbolijo, pomembno pa je, da ne pride do hude oblike bolezni. Vovko poziva, naj se cepijo tudi mladi, ki imajo sicer manj možnosti, da pristanejo na intenzivni negi, vendar tudi nekaj odstotkov v celotni populaciji predstavlja veliko število ljudi, ki lahko preobremenijo zdravstvo.

Cepiva, ki smo jih začeli uporabljati konec leta 2021, so učinkovita za osnovno verzijo novega koronavirusa. Ko se virusi prilagajajo in spreminjajo, pa učinkovitost proti posameznim različicam pada, zato za omikron potrebujemo tri odmerke cepiva.

Najboljša preventiva je cepljenje; foto: Medicina danes

Okužba z novim koronavirusom je kapljična, kar pomeni, da jo povzročajo kapljice pri kašljanju, kihanju in govorjenju. Ko govorimo, te kapljice lahko nese do meter in pol daleč. Možnost prenosa se precej zmanjša, če nosimo masko.

V Sloveniji smo med epidemijo močno povečali število intenzivnih postelj za bolnike s covidom-19, kar je prav, saj bi drugače lahko umrli. Vovko pa opozarja, da bomo zaradi tega več let trpeli druge posledice v zdravstvu, saj trenutno veliko ljudi ne more priti do svojega osebnega zdravnika, v bolnišnico zaradi raka ali na zdravljenje zaradi obrabljenega kolka. Preprečevanje okužbe s covidom-19 ni pomembno le da ljudje ne bi zboleli, temveč tudi da bi se zdravniki in sestre lahko ukvarjali z osnovnimi boleznimi, ki jih zdravijo. Zato škode zaradi epidemije ne predstavljajo le smrtni primeri.

Število okužb z novim koronavirusom bi lahko znižali s cepljenjem in z upoštevanjem ukrepov za preprečevanje širjenja okužbe. Trenutno se epidemija umirja, zato lahko lažje zadihamo. Upamo pa, da jeseni ne bo novega vala okužb. ●

Narodna galerija pripravlja občasno razstavo

Kipar Ivan Štrekelj

(1916–1975)

Kipar Ivan Štrekelj (Glince pri Ljubljani, 23. september 1916 – Ljubljana, 10. junij 1975) je bil izrazit figuralik, predvsem je upodabljal dekliške, redkeje moške figure. Ustvarjal je v kamnu, žgani glini, mavcu in bronu.

Ivan Štrekelj, *Sedeča*

Ivan Štrekelj, *Dekle pri toaleti* (1957)

Ivan Štrekelj, *Počitek II*. (1956)

Po opravljeni šoli za gluhe otroke je med letoma 1932 in 1935 na srednji tehniški šoli obiskoval oddelek profesorja Franceta Kralja. Leta 1938 je bil sprejet na Akademijo za likovno umetnost v Beogradu. Študij je prekinil zaradi vojne in se vrnil v Ljubljano, kjer je delal v kamnoseštvo na Žalah in finančno podpiral boj proti okupatorju. Po vojni se je vpisal na ljubljansko akademijo, kjer je bil njegov profesor Frančišek Smerdu. Leta 1949 je zaključil kiparsko specialko pri Borisu Kalinu. Štrekelj je obvladal predvsem obdelavo kamna in klesanje svojih kiparskih osnutkov v kamen mu je marsikdaj zaupal njegov akademjski profesor Frančišek Smerdu. V petdesetih letih je Štrekelj naredil svoja najboljša dela in leta 1957 sta s slikarjem Florisom Oblakom imela skupno razstavo v Jakopičevem paviljonu. Prijateljeval je s Stojanom Batičem in mu leta 1962 pomagal pri izdelavi Kidričevega spomenika v Mariboru. Štrekelj je avtor *Spomenika talcem* v ljubljanski Rožni dolini ob Večni poti.

Kiparja je zaznamovala senzorna specifika, saj je pri sedmih letih popolnoma oglušel. Poskušal se je preživljati z občasnimi naročili, a živel je v pomanjkanju. Pomagali so mu tudi člani društva gluhih in kolegi umetniki. Umrl je v nesreči pri prečkanju železniške proge v Tivoliju.

Njegov opus doslej še ni monografsko predstavljen, zato se obračamo na javnost, na vse lastnike njegovih del, da nam pomagata sestaviti popolnejši seznam umetnin. Izbor najboljših del bomo tudi razstavili.

Če imate v domači zbirki njegovo umetnino, nam sporočite na:
Narodna galerija,
Puharjeva 9, Ljubljana,
T: +386 (0)1 24 15 419,
E: fototeka@ng-slo.si.

Razstava bo na ogled od 25. maja do 2. oktobra 2022.

Dejavnosti v DGN Podravja Maribor ob koncu leta

📷, 📸 Simona Kristl

Ustvarjalne delavnice

Utrinek iz ustvarjalne delavnice gluhih in naglušnih članov društva

V oktobru in v novembru smo organizirali sedem ustvarjalnih delavnic, na katerih smo izdelovali novoletne okraske in voščilnice. Sodelujočim se zahvaljujemo za pomoč pri izdelavi. ●

Zbiranje starega papirja

Naši člani zbirajo star papir in ga redno prinašajo v društvo, kjer ga shranjujemo, dokler ga ni dovolj za odvoz. Decembra smo

zbrali dve toni, lani pa več kot šest ton. S tem smo pomagali ohranjati naravo in pripomogli, da se je posekalo manj dreves. Zbrana

sredstva smo namenili za družabne dejavnosti in za izlete. Zahvaljujemo se vsem, ki so pridno prinašali papir. ●

Priloga novoletnih daril

Priloga novoletnih daril za člane društva

Ob koncu leta smo s sodelavci in z vodstvom društva pripravili darila za otroke in za člane. Zahvaljujemo se predsednici, sekretarju in zaposlenim, da so poskrbeli zanje, saj smo z njimi razveselili otroke in člane, ki v težkem koronskem času pogrešajo osebni stik in družbo. ●

Kultura

Člani našega društva aktivno delujejo tudi na področju kulture. Pridno so vadili za nastop na gledališkem festivalu gluhih v Velenju, ki pa so ga predstavili

na letošnje leto. Vadili bodo še naprej, da bodo čim boljše pripravljene. ●

Predavanje o Rudolfu Maistru

Konec novembra smo v društvu pripravili predavanje in kviz o Rudolfu Maistru.

Rodil se je 29. marca 1874 v Kamniku. Osnovno šolo je obiskoval v Mengšu in v Kranju ter bil odličen učenec. Leta 1885 je začel obiskovati nižjo gimnazijo v Kranju in jo končal leta 1890. Ves čas šolanja se je navduševal za vojaški poklic.

Leta 1894 je na Dunaju končal študij za častnika in bil kasneje imenovan za poročnika. Med vojaškim službovanjem se je poročil s hčerjo znanega ljubljanskega zdravnika Marijo Stergar. V zakonu sta se jima rodila dva sinova. Leta 1914 so ga premestili v Maribor na mesto referenta pri okrožnem poveljstvu črne vojske, junija 1916 pa je postal njegov začasni poveljnik. Zaradi ovadbe nemških nacionalistov so ga marca 1917 premestili v Gradec, kjer je bil povišan v majorja. Nato se je vrnil v Maribor, kjer so ga imenovali za stalnega poveljnika poveljstva 26 in kjer je ostal do razpada dvojne monarhije.

Oktober 1918 je nemški občinski svet Maribor z okolico razglasil za del Avstrije, prvega novembra istega leta pa je Maister v vojašnici 26. strelskega polka v Melju pred mestnim poveljnikom, podpolkovnikom in zbranimi častniki odločno izjavil: »Ne priznavam teh točk. Maribor razglašam za posest države Slovencev, Hrvatov in Srbov ter v imenu svoje vlade prevzemam vojaško poveljstvo nad mestom in vso Spodnjo Štajersko.« Še isti dan so bile vse vojašnice, drugi pomembni objekti in mesto pod Maistrovo oblastjo.

Narodni svet mu je podelil naziv general, novembra 1918 pa so ustanovili mariborski pehotni polk. V nekaj tednih je Maister zbral prvo slovensko vojsko s

Rudolf Maister – general, domoljub, pesnik in bibliofil; foto: MM:K

slovenskimi častniki in s slovenskim poveljstvom, ki je štela štiri tisoč mož.

Triindvajsetega novembra 1918 je Maister ob štirih zjutraj prehitel Nemce in razorožil zeleno gardo, o novih mejah pa je odločal vrhovni svet, ki je določil obstoječo mejo na Štajerskem in na Koroškem.

Generala Maistra je zadela kap in za njenimi posledicami je umrl 26. julija 1934. V veži magistrata v Mariboru se je od njega poslovilo na tisoče Mariborčanov in okoliških prebivalcev, 28. julija 1934 pa so ga z velikimi častmi pokopali na pobreškem pokopališču, kjer počiva še danes. ●

Družabna srečanja

Naši člani se srečujejo na družabnih srečanjih, organiziramo pa tudi predavanja in kvize, kjer na prisrčen način preverimo znanje, pridobljeno na pred-

vanjih. Radi se jih udeležujejo, saj se na njih lahko pogovorijo, nasmejijo, kaj naučijo in izmenjajo izkušnje. ●

Treningi pikada

Tudi na športnem področju smo zelo aktivni, naši člani pa radi igrajo pikado, ki ga pridno vadijo vsak torek in sredo. ●

Osebna asistenca v društvu

✉ Mira Meš Pivec

Društvo gluhih in naglušnih Podravja že od leta 1933 skrbi za dobrobit svojih članov, od začetka leta 2000 pa smo kot prvo med društvi gluhih in naglušnih v Sloveniji ponudili novo obliko posebnega socialnega programa pomoči na domu za starejše osebe z izgubo sluha in z drugimi invalidnostmi. S tem smo jim omogočili, da lahko živijo bolj neodvisno in kakovostno življenje, pomoč pa smo izvajali prek programa javnih del. Maja 2020 smo na podlagi Zakona o osebni asistenci pridobili odločbo o vpisu v register izvajalcev, januarja letos pa še pogodbo o izvajanju osebne asistencije.

Osebna asistenca je pomoč uporabniku pri opravilih in dejavnostih, ki jih zaradi vrste in stopnje invalidnosti ne more izvajati sam, a jih vsakodnevno potrebuje doma in izven doma, da lahko neodvisno in aktivno živi ter je enakopravno vključen v družbo.

Delo pri uporabnikih se razlikuje od osebe do osebe, pomoč pa večinoma potrebujejo:

- pri temeljnih dnevni opravilih,
- pri komunikaciji,
- pri najtežji invalidnosti,
- pri podpornih dnevni opravilih,
- pri spremstvu,
- na delovnem mestu in v izobraževalnem procesu,
- pri drugih dejavnostih, v katere so vključeni.

Uporabnik ima nadzor nad organizacijo in oblikovanjem storitev osebne asistencije glede na lastne

Pomoč pri vzdrževanju bivalnih prostorov; foto: DGN Podravja Maribor

potrebe, zmožnosti, življenjske okoliščine, pogoje in želje.

Storitve, namenjene pomoči v gospodinjstvu in drugim dnevnim opravilom:

- pomoč pri pripravljanju hrane in kuhanju,
- pomoč pri čiščenju in vzdrževanju bivalnih prostorov (sesanje, pranje perila, likanje, brisanje prahu, čiščenje oken in tal, opravljanje drobnih hišnih opravil ...),
- pomoč pri oskrbi in negi otroka uporabnika/starša ob njegovi prisotnosti in navodilih,
- pomoč pri urejanju osebne dokumentacije,
- pomoč pri oskrbi hišnih ljubljencev,
- pomoč pri vsakodnevni nakupih in nakupih predmetov trajne rabe.

Spremljavo:

- vodenje in pomoč pri orientaciji v prostoru,
- vožnja avtomobila (osebno spremljavo in osebni prevoz),
- pri vključevanju v športne, rekreacijsko-športne in kulturne dejavnosti,
- pri ohranjanju zdravja v zdraviliščih in na drugih krajih,
- druga pomoč, ki se nanaša na spremljavo v situacijah, kjer uporabnik pri spremljavi potrebuje pomoč.

Pomoč v obliki spremljave starejše osebe z izgubo sluha; foto: DGN Podravja Maribor

Pomoč pri komunikaciji:

- pri branju besedil v prilagojenih načinih sporazumevanja (knjig, strokovne literature, časopisov, literature po izboru uporabnika),
- pri komunikaciji prek različnih informacijsko-komunikacijskih tehnologij na zahtevo uporabnika,
 - prenos vseh informacij iz in v okolje na zahtevo uporabnika,
 - tolmačenje in prenos informacij uporabniku na podlagi slikovnega materiala.

Do osebne asistencije je ne glede na dohodek in premoženje upravičen vlagatelj, ki:

- zaradi invalidnosti potrebuje pomoč pri opravljanju dejavnosti, vezanih na samostojno osebno in družinsko življenje, vključevanje v okolje, izobraževanje ter zaposlitev,

- je državljan Republike Slovenije s stalnim bivališčem v Republiki Sloveniji ali tujec, ki ima stalno bivališče v Republiki Sloveniji,
- je star od 18 do 65 let,
- živi ali bi želel živeti v samostojnem ali skupnem gospodinjstvu zunaj celodnevne institucionalne oskrbe,
- potrebuje pomoč najmanj 30 ur tedensko.

Vlogo za pravico do osebne asistencije vlagatelj ali njegov zakoniti zastopnik vloži na krajevno pristojnem centru za socialno delo. Pri tem mu lahko pomagamo v pisarni društva v času uradnih ur. Po navodilih strokovnega delavca-sekretarja Milana Kotnika in s pomočjo sodelavca Danila Žižka smo v društvu posodobili tudi spletno stran z informacijami o osebni asistenci: <https://dgnp-mb.si/osebna-asistenca/>. ●

Predavanje o digitalnem potrdilu

📷 Mira Meš Pivec

Tolmačka Marija Koser prevaja predavanje v znakovni jezik; foto: DGN Podravja Maribor

Novembra lani smo v sklopu redne okrogle mize pripravili predavanje o digitalnem potrdilu, ki je potekalo pod vodstvom predstavnice Andragoškega zavoda Maribor.

dobi elektronskega poslovanja in digitalizacije lahko, namesto da zadeve urejamo fizično, mnogo vlog in dokumentov oddamo elektronsko. Z elektronskim poslovanjem sta nam prihranjena pot in čas, ki je v sodobni družbi vedno bolj dragocen.

Digitalno potrdilo

Digitalno potrdilo je neke vrste elektronska osebna izkaznica, namenjena zagotavljanju varnega in zakonitega elektronskega poslovanja. Pri različnih

overovateljih ga lahko pridobijo fizične ali pravne osebe. V Sloveniji obstaja več overovateljev digitalnih potrdil, fizične osebe pa lahko digitalno potrdilo pridobijo brezplačno.

Digitalno potrdilo potrebujemo za varno elektronsko poslovanje z državnimi organi. Z njim izkazujemo identiteto, jamčimo za vsebino elektronsko posredovanih podatkov in se elektronsko podpisujemo. Digitalno potrdilo je računalniški zapis, ki vsebuje podatke o imetniku, njegov javni ključ, podatke o izdajatelju potrdila ter obdobje njegove veljavnosti.

Digitalno potrdilo lahko pridobijo državljani Republike Slovenije, starejši od 15 let, in tujci, ki imajo v Republiki Sloveniji dodeljeno matično in davčno številko.

Načini uporabe digitalnega potrdila

Digitalno potrdilo nam prihrani veliko časa, saj lahko z njim med drugim od doma uredimo stalni in začasni naslov, oddamo različne vloge ali spremenimo bančni paket. Prav tako z njim lahko preverimo, kdaj nam poteče veljavnost prometnega dovoljenja, katere recepte imamo predpisane na zdravstveni kartici ali si natisnemo digitalno covidno potrdilo.

Spletna prijava SI-PASS omogoča enotno prijavo uporabnika na različne portale javne uprave (e-JN, e-Uprava, e-Vem ...) z enim samim uporabniškim

računom. Fizične osebe si lahko s prevzemom elektronske identitete precej olajšamo življenje, saj lahko do mnogih storitev, kot so na primer sprememba naslova začasnega bivališča, urejanje davčnih zadev ali pridobivanje podatkov iz državnih evidenc, dostopamo na spletu.

Elektronski podpis

V 15. členu Zakona o elektronskem poslovanju in elektronskem podpisu je določeno, da je elektronski podpis enakovreden lastnoročnemu podpisu, če gre za varen elektronski podpis, ki je overjen s kvalificiranim potrdilom. ●

Novoletno srečanje članov

📍 Simona Kristl

Zadovoljstvo med člani društva ob zaključku leta; foto: DGN Podravja Maribor

Sredi decembra smo se člani Društva gluhih in naglušnih Podravja Maribor udeležili novoletnega srečanja na turistični kmetiji Černe v Razvanju, ki je bilo kljub epidemiji novega koronavirusa dobro obiskano. Udeležilo se ga je več kot osemdeset članov, gostov in otrok.

Pred svečanim kosilom smo se z ogledom videopredstavitve dejavnosti v letu 2021, ki ga je pripravil Danilo Žižek, spomnili lepih trenutkov, predsednica

društva Ernestina Savski pa se je v nagovoru zahvalila za sodelovanje članom, zaposlenim in prostovoljcem ter spomnila na najpomembnejše dogodke v iztekajočem letu. Ponosno je povedala, da smo navkljub epidemiji uspešno izvedli vse načrtovane aktivnosti, v natrpanem vsakdanu pa vedno našli čas, da smo delili znanje in zamisli. Nato smo nazdravili prihajajočemu letu, sledilo pa je kulinarčno doživetje.

Presenečenje, ki je pri nas tradicionalno, je sledilo po kosilu. Obiskali so nas otroci naših članov in skupaj smo nestrpnost čakali na prihod dedka Mraza. Bil je dobre volje in trideset otrok bogato obdaril ter vsakemu namenil prijazno besedo. Spomnil se je tudi na odrasle, vsakemu poklonil darilo ter nam zaželel, da bi imeli do naslednjega srečanja veliko priložnosti za druženje in za skupno delo. Presenetil je tudi članico društva Ivico Burggraf, ki je praznovala 90. rojstni dan, mi pa smo ji s pomočjo tolmačice Marije Koser zapeli pesem Vse najboljše v slovenskem znakovnem jeziku. ●

Medobčinsko društvo gluhih in naglušnih **Velenje**

Ogled Velenja

📍, 📷 Tatjana Pirečnik

Na sončno zimsko sredo smo se zbrali pred prostori društva, kjer nas je pozdravil predsednik Franc

Zbor pred društvom.

Forštner in nam zaželel prijeten ogled Velenja, ki ga je društvo organiziralo v počastitev osmega februarja. Nato smo se odpravili do Titovega trga, kjer sta nas prevzeli vodnica Marija Brložnik in tolmačka Duška Berložnik. Marija nam je povedala, da si bomo ogledali spomenike, mimo katerih hodimo vsak dan, a jih ne opazimo, ter dodala, da je tudi Titov trg spomenik, saj je Velenje zasnovano tako, da je to njegov osrednji prostor.

Na pročelju kulturnega doma smo si ogledali relief kiparja Stojana Batiča Muze umetnosti, ki je razdeljen na tri dele – spodnjega, ki predstavlja glas-

beno umetnost, srednjega, ki predstavlja gledališko umetnost, in zgornjega, ki predstavlja upodabljačo umetnost. V Velenju imamo več kot dvajset spomenikov, kar sedem od njih je Batičevih. V prehodu med kulturnim domom in galerijo se nahaja njegova plastika Mati z otrokom.

Pred Galerijo Velenje nas je presenetila nepričakovana skulptura velikanskih vilic, na katere je nabodeno oko. Gre za kamen, ki ga prekriva povečava očesa kiparke Metke Kavčič. Drzna in zabavna skulptura se imenuje Metkino nabodalo.

Pred mestno knjižnico smo si ogledali bronasto figuro vidre, delo velenjskega umetnika Bernarda Se-

šla. Vidra je simbol čiste vode, saj je njen življenjski prostor tesno povezan z njo.

Sprehodili smo se tudi do spomenika Partizani iz armiranega betona, ki je delo italijanskega umetnika. Posvečen je boju jugoslovanskih in italijanskih partizanov proti fašizmu in se nahaja na ploščadi pred sodiščem.

Na koncu nam je Marija predstavila še spomenik naravne dediščine, več kot stoletje star hrast, ki se nahaja na obrežju reke Pake nasproti gimnazije ob novem mostu na promenadi.

Preživeli smo poučen dan in spoznali, da moramo okolico, ki jo vidimo vsak dan, bolj pozorno opazovati. ●

Predavanje o osebni asistenci

📷, 📹 Nevenka Hrovat

V sredo, 5. januarja 2022 smo v našem društvu organizirali predavanje, obiskali sta nas Vesna Bobek in Natalija Pesjak iz zavoda Osebna asistenca Zame, ki sta nam podrobneje predstavili osebno asistenco.

Osebna asistenca omogoča invalidom pomoč pri vseh tistih opravilih in dejavnostih, ki jih oseba

ne more izvajati sama zaradi vrste in stopnje invalidnosti, a jih vsakodnevno potrebuje doma in izven doma, da lahko živi neodvisno in aktivno ter da je enakopravno vključen v družbo. Osebna asistenca je zagotovljena vsakemu, ne glede na njegov dohodek in premoženje, v kolikor izpolnjuje naslednje pogoje:

- zaradi invalidnosti potrebuje pomoč pri opravljanju aktivnosti, vezanih na samostojno osebno in družinsko življenje, vključevanje v okolje, izobraževanje in zaposlitev;
- je državljan RS s stalnim bivališčem v Republiki Sloveniji ali tujec, ki ima stalno prebivališče v RS;
- je star od 18 do 65 let;
- živi ali bi želel živeti v samostojnem ali skupnem gospodinjstvu zunaj celodnevne institucionalne oskrbe in
- potrebuje pomoč najmanj 30 ur tedensko.

Osebni asistent lahko pomaga pri storitvah, namenjene osebni pomoči uporabnika; pri storitvah,

namenjene pomoči v gospodinjstvu in drugih dnevnih opravilih. Osebni asistent lahko nudi tudi pomoč pri spremstvu, pomoč na delovnem mestu in v izobraževalnem procesu in pomoč pri komunikaciji.

Glede na potrebe je oseba lahko upravičena do enega ali več osebnih asistentov. V kolikor upravičena oseba uveljavlja osebno asistenco pred dopolnjenim 65. letom starosti, je do nje upravičena tudi po tem, ko dopolni to starost. Gluha, slepa ali gluhoslepa oseba, ki potrebuje samo pomoč pri komunikaciji in spremstvu, hkrati pa ne izpolnjuje pogoja najvišje starostne meje in če tudi ne potrebuje pomoč najmanj 30 ur tedensko, lahko pridobi osebno asistenco v obsegu 30 ur na mesec. O pravici do osebne asisten-

ce odloča center za socialno delo na podlagi mnenja strokovne komisije.

Ker pa gluhi in gluhoslepi potrebujejo največ pomoči pri komuniciranju, lahko uveljavljajo komunikacijski dodatek. Komunikacijski dodatek je pravica, ki se lahko dodeli gluhi, slepi ali gluhoslepi osebi, ki izmed storitev osebne asistencije potrebuje zgolj pomoč pri komunikaciji in spremstvu. Upravičenec do komunikacijskega dodatka se lahko odloči za uveljavljanje osebne asistencije v obsegu do 30 ur na mesec ali denarno nadomestilo v višini dodatka za pomoč in postrežbo pri opravljanju večine osnovnih življenjskih potreb, ki je določen v zakonu, ki ureja pokojninsko in invalidsko zavarovanje. ●

Sladkorna bolezen

📷, 📸 Nevenka Hrovat

Sredi februarja smo v prostorih društva organizirali predavanje o sladkorni bolezni. Obiskala nas je Zala Žvikart iz Centra za krepitev zdravja Slovenske Konjice, ki je bolezen predstavila in udeležencem predavanja izmerila nivo sladkorja v krvi ter krvni tlak.

Sladkorna bolezen, znana tudi kot diabetes, je skupina presnovnih motenj glukoze, za katero je

Preverjanje nivoja sladkorja v krvi pri udeležencih predavanja

Glukoza, ki ji lahko rečemo tudi krvni sladkor, je pomemben vir energije za celice mišic in drugih tkiv. Hkrati je najpomembnejši vir energije za delovanje možganov. Da bi razumeli sladkorno bolezen, moramo najprej vedeti, kako deluje zdrav organizem. Glukoza, ki jo zaužijemo, se vpije v črevesju in preide v krvni obtok. To povzroči povišanje koncentracije glukoze v krvi, kar je signal za sproščanje inzulina iz trebušne slinavke. Inzulin omogoči privzem glukoze iz krvi v celice, ki jo uporabijo kot vir energije za svoje delovanje. Sladkorna bolezen nastane, če pride do pomanjkanja učinkov inzulina – če trebušna slinavka ne proizvede dovolj inzulina, ki bi opravil svojo nalogo, in če se celice na inzulin ne odzivajo, so nanj odporne. Posledično glukoza ne more vstopiti v celice, zato v visokih koncentracijah ostaja v krvi.

Simptomi sladkorne bolezni so odvisni od koncentracije krvnega sladkorja in od tipa sladkorne bolezni. Najznačilnejši so povečana žeja, pogostejše uriniranje, povečana lakota, izguba telesne teže, utrujenost, razdražljivost, meglen vid, glavobol ter počasnejše celjenje ran.

Sladkorna bolezen je pogosta kronična presnovna bolezen, ki jo glede na mehanizem nastanka delimo na različne tipe. Diabetes tipa 2 lahko preprečimo z zdravim življenjskim slogom, diabetesa tipa 1 pa ne moremo preprečiti. Če imamo simptome sladkorne bolezni, moramo o tem obvestiti svojega zdravnika, ki nam bo predpisal ustrezno terapijo, saj je zdravljenje sladkorne bolezni ključnega pomena za preprečevanje akutnih in kroničnih zapletov. ●

Kulturni program ob Prešernovem dnevu

📷, 📹 Nevenka Hrovat

V Medobčinskem društvu gluhih in naglušnih občin Slovenske Konjice, Vitanje in Zreče smo na začetku februarja pripravili kulturni program ob Prešernovem dnevu, ki ga je vodila Marija Koser.

Slovenski kulturni in državni praznik se praznuje 8. februarja, na obletnico smrti največjega slovenskega pesnika dr. Franceta Prešerna. Ob tej priložnosti vsako leto poteka osrednja državna proslava. Leta 1991 je bil razglašen za dela prost dan.

Kulturni program je otvorila Ema Jeranko, ki je v znakovnem jeziku odkretala slovensko himno. Po uvodni točki je Marija Koser predstavila celotno Zdravljico in razložila pomen vsake kitice.

France Prešeren je Zdravljico napisal novembra 1844, na objavo pa je moral počakati do leta 1848. Napisal jo je kot napitnico, najverjetneje na pobudo Matije Vrtočca, znanega kot šentviškega vinogradnika. Prvega pevca je v eseju Vinske trte hvala nagovoril, naj napiše pesem, ki bo slavila trto in vino. Tako je leta 1844 nastala Zdravica ob vinski novini. Pesem je na koncu prerasla zgolj veselje ob novem vinu in prijetnem druženju, njen optimizem pa je prerasel v takrat drzno politično pesem. V njej je združil misel o prijateljstvu z željo po enosti, svobodi, bratstvu

Ema Jeranko med kretanjem slovenske himne

in medsebojnem spoštovanju. Iz zasebnega nagovora prijateljem je prerasla v narodnoljubno pesem, v kateri je spregovoril o slovenskem narodu, njegovi usodi in željah. Pesem je bila pripravljena za objavo leta 1846 v Poezijah, a je bila cenzurirana. Prešeren jo je izločil, saj je cenzor Franc Miklošič kitico Edinost, sreča, sprava označil za spotakljivo. Na objavo celotne pesmi je bilo zato treba počakati do leta 1848, ko je bila objavljena po marčni revoluciji. Leta 1991 je Stanko Premrl pesem uglasbil za zbor in njena sedma kitica je postala slovenska himna. ●

Peka pustnih krofov

📷, 📹 Nevenka Hrovat

Dejan Tomašič, pek krofov med člani društva

Konec februarja, že pred pustom, smo se v društvu lotili peke krofov. Malo za okus, malo za vajo, da bodo takrat, ko bo šlo zares, dobro uspeli.

Glavni pek je bil član društva Dejan Tomašič, na pomoč pa smo mu priskočili ostali člani. Najprej je pripravil testo, nato pa oblikoval krofe, ki jih je pustil počivati uro in pol. Ko so narasli na dvakratno velikost, jih je ocvrl in napolnil z marelčno marmelado.

Ko smo jedli izvrstne krofe, smo se vprašali, zakaj jih jemo ravno za pusta. Pustni običaj izvira iz starih časov, ko so ljudje z obiljem hrane želeli vplivati na rodovitnost zemlje pred začetkom pomladi. Verjeli so, da bo polna miza dobrot privabila polno letino, v tem času pa so morali biti siti tudi živali in duhovi. To naj bi zagotovilo, da pri hiši skozi vse leto ne bodo lačni, hkrati pa je bila to tudi priprava na 40-dnevni post, ki je sledil. ●

ALEKSANDRU TRNJARJU V SLOVO

 Društvo gluhih in naglušnih Podravja Maribor

Po dolgi in težki bolezni se je 4. decembra 2021 nenadoma poslovil dolgoletni član društva in prizadev-

ni ter neumorni borec za boljši položaj invalidov v Mariboru Aleksander Trnjar.

Bil je aktiven član društva na področju športa in rekreacije ter leto dni tudi predsednik športne sekcije. S svojim delom je bil vzor številnim članom, s katerimi se je kljub težki bolezni rad družil in se vedno znova vračal v društvo.

Neumorno in vztrajno je deloval kot predsednik delovne skupine za

šport in rekreacijo v Svetu invalidov Mestne občine Maribor ter vsako leto organiziral tradicionalno športno-rekreativno srečanje invalidov v mariborski Fontani.

Dragi Aleksander, hvala za vse, kar si bil, in za vse, kar puščaš za seboj. Naj ti bo lahka slovenska zemlja. Počivaj v miru.

Družini izrekamo iskreno sožalje. ●

MUŠI KUPUS V SLOVO

 članice in člani AURIS Kranj

*Pomlad se na zemljo vrne,
petje slavcev se zbudi,
v cvetje zemlja se zagrne,
zame pa pomladi ni.*

Simon Jenko

Petnajstega februarja smo se na kranjskem pokopališču za vedno poslovili od dolgoletne članice Medobčinskega društva gluhih in nag-

lušnih za Gorenjsko AURIS Kranj Muše Kupus. Vedeli smo, da se spopada z resnimi bolezenskimi težavami, a smo iz dneva v dan upali, da jih bo premagala. Žal je bila bolezen močnejša.

Muša se je rodila 7. januarja 1946 v Višegradu v Bosni kot zadnja izmed dvanajstih otrok. Bila je gluha od rojstva in ta težka invalidnost ji je zaznamovala življenje. Že pred vstopom v šolo je izgubila očeta, zato je morala skrb za družino prevzeti mama s sorodniki. Na šolanje v zavodu za gluhe v Sarajevu je imela mešane spomine. Bila je pridna učenka in se udeleževala športnih tekmovanj. Pot jo je popeljala tudi v Slovenijo na tekmovalje gluhih v atletiki v Ljubljani. Po končani osnovni šoli se je v vaješki šoli izučila tapetniške obrti in kmalu dobila zaposlitev v bližini domačega kraja. Žal ne za dolgo, saj so tovarno zaprli in prisiljena je bila iskati službo daleč stran od doma.

Vojna vihra je močno prizadela njeno številno družino, mnogi sorodniki so izgubili življenje ali pa so se morali izseliti daleč stran od domovine. Muši ni bilo lahko, življenje ji ni prizanašalo. Nemogoče je z besedami opisati kruto žalost in trpko bolečino, ki je zarezala globoke in boleče rane v njeno dušo, zato si njena življenjska zgodba zasluži globoko spoštovanje vseh nas, ki smo lahko veseli in ponosni, da je naše društvo postalo njen drugi dom.

V težkem in žalostnem obdobju v nekdanji Jugoslaviji jo je življenjska pot vodila od mesta do mesta v Bosni, na Hrvaškem in v Sloveniji, kjer je v Mariboru spoznala prijazno družino, ki ji je pomagala, ko ji je bilo najbolj hudo, in s katero je za vedno ohranila topel ter prijazen odnos.

Med obiskom sorodnikov v Ljubljani je na sprehodu slučajno srečala Ivana, ki jo je spoznal z gluhih prijatelji in znanci v društvu, žal pa

sta zaradi nesrečnih dogodkov začasno izgubila stik. Muša je morala domov Bosno, kjer je ljubeče skrbela za bolno mamo in pomagala hčerki, da je uspešno doštudirala in si ustvarila družino.

Kasneje sta se z Ivanom znova srečala na mednarodnem dnevu gluhih in ostala skupaj za vedno. Preselila se je v Ljubljano, kjer sta si ustvarila topel dom in postala redna udeleženca društvenih dejavnosti, delavnic, predavanj, razstav, ekskurzij in številnih prireditev ob

pomembnih društvenih dogodkih. Muša je bila tudi redna udeleženka mnogih izletov po Sloveniji in izven nje ter se nam je pridružila tudi na zadnjem martinovanju na Hrvaškem, še preden je novi koronavirus ustavil družabne aktivnosti. To je bil izlet, kjer smo se imeli neizmerno lepo, in Muša je tam resnično zablestela, se veselila, plesala, se smejala in zabavala. To je bil nepozaben večer, ko smo lahko pozabili na težave in se prepustili zabavi kot velika srečna družina.

Takšne Muše, nasmejane, vesele in srečne, se bomo vedno z veseljem spominjali. A življenje teče dalje in nič ne reče, samo nasmeh je bolj grenak, nič več ne bo tako, kot je bilo.

Draga Muša, hvala za lepe trenutke, za prijazne nasvete, za veselje in smeh, pa tudi za žalosten opomin in v spomin, kakšne zgodbe piše življenje gluhih. Ponosni smo, da smo te poznali, in neizmerno hvaležni, da si bila del naše skupne poti.

Počivaj v miru. Naj ti bo lepo tam nekje. ●

JANEZU OBLAKU V SLOVO

☞ članice in člani AURIS Kranj

Na mestnem pokopališču v Škofji Loki smo se v soboto 26. februarja 2022 za vedno poslovili od Janeza Oblaka, dolgoletnega člana Medobčinskega društva gluhih in naglušnih za Gorenjsko AURIS Kranj. Iz dneva v dan smo skupaj s sorodniki zaskrbljeno spremljali njegove zdravstvene težave in upali, da jih bo premagal. Kljub upanju in željam je bila bolezen močnejša od njega.

Rodil se je 24. novembra 1937 v Škofji Loki očetu Radoslavu in mami Martini. Oglušel je pri dveh letih po prebolelem meningitisu. Otroška leta je preživel v domači Loki, med drugo svetovno vojno je izgubil očeta, nato sta z materjo živela sama. Pri šestih letih je začel učno pot v ljubljanski gluhonemnici, kjer se je po končani osnovni šoli izučil za knjigoveza. Po končanem šolanju se je najprej zaposlil v puštalski karto-

naži, kasneje pa v učnih delavnicah v Ljubljani, kjer je dočakal zasluženopokojitev.

Z ženo Roziko sta se spoznala na sindikalnem izletu leta 1962 v Poreču in že leto kasneje stopila v zakonski stan, kmalu pa se je družina povečala, saj sta se jima rodila sin Marko in hčerka Roža, ki ga je kasneje razveselila z vnukom Andrejem. Čas z družino je rad preživel v naravi in v hribih, s prijatelji pa se je večkrat udeleževal večdnevnikolesarskih potovanj po Sloveniji in zamejstvu. Kot pravi planinec se je pogosto povzpel tudi na Triglav in ostale slovenske očake. Redno je daroval kri, kar potrjuje njegovo človekoljubnost. Še najraje pa sta se z ženo sprehajala po bližnji Križni gori skupaj z gluhih prijatelji in znanci.

Vsi, ki smo ju poznali, smo lahko občudovali njuno mirno življenje in sožitje ter predano skrb za drugega. Janez nam je pogosto s ponosom kazal medalje s številnih šahovskih tekmovanj, kjer je zastopal naše društvo. V mlajših letih je tekmoval v mnogih športih, v balinanju in

kegljanju, zelo rad je igral nogomet, najraje pa je imel šah. Šah je bil njegova ljubezen in ko smo z njim sedli za šahovnico, je zažarel in vedno znova dokazoval, da nekaterih potez ni pozabil ter je resnično užival v plemenitosti te kraljevske igre. Aktiven je bil tudi v organih društva, kot član upravnega odbora in kot udeleženec seminarjev. Z ženo sta se redno udeleževala naših druženj in izletov po Sloveniji in tujini, rad se je spominjal potovanj v Rusijo in na Češko, pa tudi obiskov pri hčerki v Ameriki, je pa vedno povedal, da je doma najlepše.

Ko smo se z njim sprehajali po bližnjem parku, smo lahko z občudovanjem opazovali, kako spoštljivo so ga pozdravljali sosedi, znanci in prijatelji.

Bil je spoštovan gospod z vrednotami, ki so krasile njegovo generacijo in ki jih vedno bolj pogrešamo v teh čudnih časih.

Spoštovani Janez, hvala vam za vse lepe trenutke, ki smo jih lahko preživeli z vami. Ohranili vas bomo v trajnem spominu. Počivajte v miru in naj vam bo lahka rodna gruda. ●

ZDGNS

Slovar SZJ

Slovar slovenskega znakovnega jezika Zveze društev gluhih in naglušnih Slovenije je na voljo tudi kot brezplačna mobilna aplikacija.

✓ Iskalnik

Iskanje videoposnetkov po besedah ali besednih zvezah.

✓ Govor

Iskanje videoposnetkov s pomočjo govora.

✓ Kategorije

Iskanje videoposnetkov po kategorijah, tematskih sklopih, pravljicah, mednarodnih kretnjah in učnih primerih.

✓ Kviz

Opravljanje kvizov za utrditev znanja pisane besede in znakovnega jezika.

✓ QR

Čitalec QR-kod za ogled videoposnetkov SZJ.

✓ Gluhoslepi

Prilagoditev kontrasta in velikosti pisave za gluhoslepe.

Zbiramo spomine

Pomagajte nam sestaviti slovensko zgodovino gluhih in naglušnih. **Naša zgodovino!**

Najbolj zanimivi spomini bodo razstavljeni v parku Tivoli v Ljubljani, še več pa jih bo na ogled v muzeju, ki ga pripravljamo za Hišo znakovnega jezika.

Po navadni ali elektronski pošti nam lahko pošljete:

- **zapisane spomine,**
- **fotografije,**
- **različne dokumente,**
- **izkaznice,**
- **stare tehnične pripomočke.**

Vse, kar nam boste poslali, vam bomo vrnili po fotografiranju, zato ne pozabite napisati točnega naslova.

Hvala za pomoč.

PIŠITE NAM

Zveza društev gluhih in naglušnih Slovenije
Drenikova 24
1000 Ljubljana
hisa.zj@zveza-gns.si

